सत्यमेव जयते

विधानपरिषद विनंती-अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

"मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देणेबाबत" या विषयावरील ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांच्या विनंती अर्जावरील विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीचा

अहवाल

(दिनांक मार्च, २०१८ रोजी विधानपरिषदेस सादर करण्यात आला.)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
विधान भवन, मुंबई.
२०१८

विधानपरिषद विनंती-अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

"मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतक-यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देणेबाबत" या विषयावरील ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांच्या विनंती अर्जावरील विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीचा

अहवाल

एचबी ३३५२–१

विनंती अर्ज समिती

(२०१७-२०१८)

१. श्री. माणिकराव ठाकरे, माननीय उप सभापती महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख

२. श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

३. प्रा. डॉ. तानाजी सावंत, वि.प.स.

४. श्री. नरेंद्र पाटील, वि.प.स.

५. श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

*१ ॲड रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

*२ ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स.

**३ प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयः-

डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव

श्री. यु. के. चव्हाण, सचिव (EM)

श्री. विलास आठवले, उप सचिव

श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

---

*ॲड रामहरी रूपनवर वि.प.स. व ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स. यांची दिनांक ३ नोव्हेंबर, २०१७ रोजी विशेष निमंत्रित सदस्य म्हणून नामनियुक्ती करण्यात आली आहे.

**प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स. यांची दिनांक ३१ जानेवारी २०१८ रोजी विशेष निमंत्रित म्हणून नामनियुक्ती करण्यात आली आहे.

विनंती अर्ज समिती

(२०१६-२०१७)

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, माननीय उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) * श्री. गिरीष व्यास, वि.प.स.

(३) * प्रा. डॉ. तानाजी सावंत, वि.प.स.

(४) * श्री. आनंद ठाकूर, वि.प.स.

(५) प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

(६) श्री. कपिल पाटील, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयः-

डॉ. अनंत कळसे, प्रधान सचिव

श्री. यु. के. चव्हाण, सचिव

श्री. विलास आठवले, उप सचिव

श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

---

*सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर, प्रकाश बिनसाळे, अमरनाथ राजुरकर, वि.प.स. यांच्या रिक्त झालेल्या जागी अनुक्रमे सर्वश्री गिरीष व्यास, तानाजी सावंत, आनंद ठाकूर, वि.प.स. यांची २७ जानेवारी २०१७ रोजी नामनियुक्ती करण्यात आली आहे.

प्रस्तावना

"मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देणेबाबत" या विषयावरील विनंती अर्जाची सूचना सन्माननीय सदस्य ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांनी दिनांक १४ डिसेंबर, २०१६ रोजी दिली व दिनांक १७ डिसेंबर, २०१६ रोजी प्रस्तुतचा विनंती अर्ज सन्माननीय सदस्यांनी विधानपरिषदेस सादर केला. सदर विनंती अर्ज त्याच दिवशी विनंती अर्ज समितीकडे सुपूर्द करण्यात आला. (परिशिष्ट-एक)

विनंती अर्जात उपस्थित करण्यात आलेल्या मुद्यांबाबत शासनाकडून आवश्यक ती माहिती मिळावी म्हणून उक्त विनंती अर्ज महसूल व वन (महसूल) विभागाकडे पाठविण्यात आला. या संबंधीची माहिती महसूल व वन (महसूल) विभागाकडून दिनांक २४ मे २०१७ व दिनांक ८ फेब्रुवारी २०१८ रोजी प्राप्त झाली.

समितीने विनंती-अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्ज सादर करणाऱ्या मूळ विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय प्रधान सचिव, जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर व अन्य अधिकाऱ्यांच्या दिनांक २९ मे, २०१७ व ९ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी साक्षी नोंदविल्या.

विनंती-अर्जासंबंधी विभागाने पाठविलेली माहिती (परिशिष्ट-दोन) तसेच साक्षीच्या वेळी समितीस मिळालेली अधिक माहिती याचा सर्वंकष विचार करून समितीने अहवाल तयार केला व दिनांक २० मार्च, २०१८ रोजीच्या बैठकीत संमत केला.

विधान भवन :
मुंबई,
दिनांक २० मार्च, २०१८.

माणिकराव ठाकरे,
उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख,
विनंती-अर्ज समिती.

अहवाल

मी विधानपरिषद विनंती-अर्ज समितीचा समिती प्रमुख, समितीच्या वतीने हा अहवाल सादर करीत आहे.

"मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतक-यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देणेबाबत" या विषयावरील विनंती-अर्जाची सूचना श्री. रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांनी दिनांक १४ डिसेंबर, २०१६ रोजी दिली व दिनांक १७ डिसेंबर, २०१६ रोजी प्रस्तुतचा विनंती-अर्ज सन्माननीय सदस्यांनी विधानपरिषदेस सादर केला. सदर विनंती-अर्ज त्याच दिवशी विनंती-अर्ज समितीकडे सुपूर्द करण्यात आला. (परिशिष्ट एक).

अर्जदारांनी विनंती-अर्जात नमूद केले आहे की, मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील गट नं. ९२६ व १०४७ मधील गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देण्यात यावी.

सदर विषय अधिक आहार धान्य पिकवा योजनेखाली सन १९४६ साली तत्कालीन शासनाने अर्जदारांच्या वाड-वडिलांना जमिन दिली होती याबाबतचा आहे. सात बाराच्या उताऱ्यात पुर्वजांची नावे नोंद झाली आहेत.शासनाकडे पाठपुरावा करूनही आजतागायत तलाठी ते विभागीय आयुक्त कार्यालयापर्यंत किमान २५ वर्षे यावर काहीही कार्यवाही झालेली नाही, तरी संबंधित शेतकऱ्यांना कायदेशीर न्याय मिळाला नसल्याने शेती सुधारणा घडवून आणने जिकरीचे झाले आहे. गेल्या ७० वर्षापासून पुर्वजांनी मुरमाड जमिनीचे मातीत रूपांतर केले आहे पण आज ती जमिन सुपिक शेतीयोग्य होण्याच्या वेळेलाच सदरहू नस्तीला मान्यता मिळत नाही त्यामुळे या प्रकरणाबाबत आमच्यावर अन्याय केला गेला आहे.

सदर जमिनीमध्ये आम्ही पुर्वीपासून पीक घेत आहोत त्यावर आमचा उदरनिर्वाह होत होता व आहे. आमच्या जमिनीचा सन १९४६ चा सात-बारा उतारा असून त्यावर वाडवडिलांपासून वहिवाटीने नोंद होत आहे. गट नं. ९२६ व १०४७ चा मोजणी नकाशा व शेतकऱ्यांचा सहीचा कागद तसेच क्रमांक काया ३ड/जमिन/आरआर९२३/२०१३ जिल्हाधिकारी कार्यालय, कोल्हापूर यांचे जमीनीबाबत दिलेले निदेश असतानाही आमच्या जमिनीच्या सात बाराच्या उताऱ्यावर नावांची नोंद होऊन जमिन नियमानुकूल होऊन मिळावी असे आमचे म्हणणे आहे.

तरी कृपया आपण सदर विषयात लक्ष घालून महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या विनंती-अर्ज समितीमार्फत आमच्यावरील झालेल्या अन्यायाचे निवारण करावे व आम्हास जमीन नियमानुकूल करून मिळण्याबाबत सहकार्य करावे अशी विनंती उक्त अर्जात केलेली आहे.

समितीच्या दिनांक २९ मे २०१७ रोजीच्या बैठकीच्या वेळी महसूल विभागाने पाठविलेल्या माहितीत (परिशिष्ट २-अ) नमूद केले आहे की, मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधील क्षेत्र ५८ हे. ७१ आर व गट नं. १०४७ क्षेत्र २८ हे. ०९ आर इतके असून सदरचे क्षेत्र हे पोट खराब क्षेत्र म्हणून सात-बारा पत्रकी नोंद आहे. सदर पोट खराब क्षेत्र मौजे अकिवाट येथील व्यक्तींना अधिक धान्य पिकवा या योजनेखाली सन १९४६-४७ साली कर्नाटक शासनाने दिले आहे. मौजे अकिवाट हे गाव सन १९४६-४७ खाली कर्नाटक राज्यात चिकोडी तालुक्यात होते. तसेच सन १९४६-४७ साली तत्कालीन तहसिलदार, चिकोडी यांचे आदेशानुसार सात-बारा पत्रकी पिकपाणी सदरी श्री. लक्ष्मण बाबू गायकवाड व श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड वगैरे इतर यांची नावे नोंद आहेत. तसेच सन १९४६-४७ पासून अतिक्रमणधारकांची नावे गाव नमुना १-ई यास नोंद असल्याचे दिसून येते. प्रस्तुत जमिनी कर्नाटक शासनाने सदर अतिक्रमणधारकांना सन १९४६-४७ साली एक वर्षासाठी कबुलायतीने दिलेल्या होत्या. परंतु सदर कबुलायती अथवा तत्कालीन तहसिलदार, चिकोडी यांचेकडील आदेशाची प्रत अर्जदार यांचेकडे मागणी केली असता आढळून येत नाही.

शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र. एलईएन-१०७८/३४८३-ग १, दिनांक २७ डिसेंबर १९७८ अन्वये शासकीय पड, गायरान व वन जमिनीवर झालेली व दिनांक ३१ मार्च १९७८ रोजी अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याबाबतचे आदेश करण्यात आले आहेत. परंतु दिनांक ३१ मार्च १९७८ नंतरही मोठया प्रमाणावर अतिक्रमणे झाली असल्याने मागासवर्गीय व इतर व्यक्तींनी शेतीसाठी केलेली अतिक्रमणे काही अटी व शर्तींवर नियमानुकूल करण्याबाबतचा शासनाने धोरणात्मक निर्णय क्र. एलईएन-१०९०/प्र.क्र.१७२/ज-१, दिनांक २८ नोव्हेंबर १९९१ अन्वये घेण्यात आला होता.

मा. सर्वोच्च न्यायालयातील सिव्हिल अपील ११३२/२०११(जसपालसिंग विरूद्ध पंजाब सरकार) मधील दिनांक २८ जानेवारी, २०११ च्या निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्र. जमीन-०३/२०११/ प्र.क्र.५३/ज-१, दिनांक १२ जुलै २०११ अन्वये ज्या प्रकरणात शासनाच्या निर्णयाव्दारे भूमीहिन शेतमजूर, अनुसूचीत जाती/जमातीतील व्यक्ती इत्यादींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याबाबत यापुर्वीच निर्णय घेण्यात आला आहे, अशी अतिक्रमणे तसेच शाळा, दवाखाना किंवा इतर सार्वजनिक प्रयोजनार्थ बांधकाम यांची अगोदरच अस्तित्त्वात असलेली अतिक्रमणे वगळून अन्य प्रयोजनाकरिता गायरान/ गुरचरण व गावच्या सार्वजनिक वापरातील जमिनीवरील अन्य प्रयोजनांसाठी झालेली अतिक्रमणे तथा अनधिकृत बांधकामे फार जुनी असली व बांधकामावर फार खर्च केला असला तरी तात्काळ निष्काषित करण्याची कार्यवाही संबधीत स्थानिक स्वराज संस्था यांनी विशेष कृती कार्यक्रम तयार करून करण्याबाबत आदेशित केले आहे.

सदर प्रकरणी मौजे-अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधील व गट नं. १०४७ मधील झालेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करणेबाबत यापूर्वी आदेश झालेला नाही. उपरोक्त उल्लेखित वस्तुस्थिती व दिनांक १२ जुलै, २०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही. या अनुषंगाने अर्जदार यांनी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर कार्यालयाकडे केलेल्या अर्जाबाबत अर्जदारास निकाली समज देणेत आलेली आहे. अर्जदार यांनी मागणी केलेली जमीन ही गायरानमधील असलेने दिनांक १२ जुलै, २०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही.

समितीने सदर विनंती-अर्जाबाबत दिनांक २९ मे, २०१७ रोजी प्रधान सचिव, महसूल विभाग यांची साक्ष घेतली. सदर साक्षीच्या वेळी मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करून देणेबाबत विनंती केली आहे. याबाबतची लेखी तक्रार शासनाकडे आणि समितीकडेसुद्धा आलेली आहे. यासंदर्भात नेमके काय झालेले आहे याबाबत समितीने विचारणा केली असता प्रधान सचिव, महसूल व वन (महसूल) विभाग यांनी नमूद केले की "सर्वोच्च न्यायलयाच्या निर्णयानुसार दिनांक १२ जुलै, २०११ रोजी एक सविस्तर शासन निर्णय काढला आहे. त्यामध्ये उल्लेख केलेला आहे की, गायरान जमिन कोणत्याही परिस्थितीत खाजगी व्यक्ती किंवा संस्थांना मंजूर करू नये. गायरान जमिनीवरील अतिक्रमणे काढावीत. परिणामस्वरूप गायरान जमिनीवरील अतिक्रमणे नियमानुकूल करणे सध्या शक्य होणार नाही. हा राज्यव्यापी प्रश्न असून अनेक ठिकाणी अशी परिस्थिती आहे. शासनाने सन १९४७ मध्ये जमिनी दिलेल्या आहेत आणि ज्यांना जमिनी दिल्या आहेत ते लोक अल्पभूधारक आहेत. काही शेतकऱ्यांना २० गुंठे तर काही शेतकऱ्यांना ६० गुंठे जमिन दिलेली आहे. दिनांक १ एप्रिल, १९७८ ते १ एप्रिल १९९० पर्यंत जमिन कसत होते त्यांच्या नावावर जमिनी व्हावयास पाहिजे होत्या. परंतु शासनाकडून त्या जमिनी त्यांच्या नावावर करावयाच्या राहून गेल्या आहेत. तसेच सात-बारा चा उतारा त्या शेतकऱ्यांच्या नावावर आहे. तसेच जमिनीचा शेतसारासुद्धा भरून घेतलेला आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने निर्णय दिलेला असल्यामुळे विभागाचे हात बांधलेले आहेत. सर्वोच्च न्यायालयाने निर्णय दिला असल्यामुळे विधी व न्याय विभागाबरोबर विचारविनिमय करून त्यांचा सल्ला घेऊन पुढे जाणे उचित होईल असे वाटते". यावर समितीने सूचना केली की, जिल्हाधिकाऱ्यांनी या सर्व तक्रारींची चौकशी करावी आणि जो अहवाल असेल तो विभागीय सचिवांमार्फत समितीला सादर करावा त्यांनी संपूर्ण प्रकरणाची माहिती लवकरात लवकर सादर करावी व त्याबाबत विधी व न्याय विभागाचा सल्ला घेऊन काय मार्ग काढता येईल तो विभागाने काढावा. तसेच शासनाच्या या सूचना गेल्यानंतरही ज्या अधिकाऱ्यांनी

याची कार्यवाही केली नाही त्याच्यांवर विभागाने काय कारवाई केली तो अहवाल पुढच्या बैठकीत समितीसमोर सादर करावा. यावर विभागीय सचिवांनी या संपूर्ण प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी व शेतकऱ्यांच्या रेकॉर्ड संदर्भात पुढील बैठकीत माहिती सादर करू असे आश्वासित केले. याबाबत समितीने सूचविले की, या प्रकरणाचे गांभीर्य प्रशासनाने जरूर लक्षात घ्यावे. सदर प्रकरण फार गंभीर असल्यामुळे समितीनेही ते अतिशय गांभीर्याने घेतले आहे.

समितीच्या दिनांक ९ फेब्रुवारी २०१८ रोजीच्या बैठकीच्या वेळी महसूल विभागाने पाठविलेल्या माहितीत (परिशिष्ट २-ब) नमूद केले आहे की, मौजे अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधील क्षेत्र ५८ हे. ७१ आर व गट नं. १०४७ क्षेत्र २८ हे. ०९ आर इतके असुन सदरचे क्षेत्र हे पोट खराब क्षेत्र म्हणून गा.न.न. ७/१२ पत्रकी नोंद आहे. सदर पोट खराब क्षेत्र मौजे अकिवाट येथील व्यक्तींना अधिक धान्य पिकवा या योजनेखाली सन १९४६-४७ साली कर्नाटक शासनाने दिले आहे असा संबधितांचा दावा आहे. मौजे अकिवाट हे गाव सन १९४६-४७ साली कर्नाटक राज्यात चिकोडी तालुक्यात होते. तत्कालीन तहसिलदार चिकोडी यांचे आदेशानुसार ७-१२ पत्रकी पिकपाणी सदरी श्री. लक्ष्मण बाबू गायकवाड व श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड वगैरे इतर यांची नावे नोंद आहेत. तसेच सन १९४६-४७ पासून अतिक्रमणधारकांची नावे गाव नमुना १-ई यात नोंद असल्याचे दिसून येते. प्रस्तुत जमीन कर्नाटक शासनाने सदर अतिक्रमणधारकांना सन १९४६-४७ साली एक वर्षासाठी कबुलायतीने दिलेल्या होत्या. परंतु सदर कबुलायती अथवा तत्कालीन तहसिलदार, चिकोडी यांचेकडील आदेशाची प्रत अर्जदार यांचेकडे मागणी केले असता आढळून येत नाही.

शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र. एलईएन-१०७८/३४८३-ग १, दिनांक २७ डिसेंबर १९७८ अन्वये शासकीय पड, गायरान व वन जमिनीवर झालेली दिनांक ३१ मार्च १९७८ रोजी अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याबाबतचे आदेश करण्यात आले आहेत. परंतु दिनांक ३१ मार्च, १९७८ नंतरही मोठ्या प्रमाणावर अतिक्रमणे झाली असल्याने मागासवर्गीय व इतर व्यक्तींनी शेतीसाठी केलेली अतिक्रमणे काही अटी व शर्तीवर नियमानुकूल करण्याबाबतचा शासनाने धोरणात्मक निर्णय दिनांक २८ नोव्हेंबर, १९९१ अन्वये घेण्यात आला होता.

मा. सर्वोच्च न्यायालयातील सिव्हिल अपील ११३२/२०११(जसपालसिंग विरूद्ध पंजाब सरकार) मधील दिनांक २८ जानेवारी २०११ च्या निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्र. जमीन-०३/२०११/ प्र.क्र.५३/ज-१, दिनांक १२ जुलै, २०११ अन्वये ज्या प्रकरणात शासनाच्या निर्णयाद्वारे भूमिहीन शेतमजुर,

अनुसूचित जाती/जमातीतील व्यक्ती इत्यादींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याबाबत यापूर्वीच निर्णय घेण्यात आला आहे, अशी अतिक्रमणे तसेच शाळा, दवाखाना किंवा इतर सार्वजनिक प्रयोजनार्थ बांधकाम यांची अगोदरच अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे वगळून अन्य प्रयोजनाकरिता गायरान/ गुरचरण व गावच्या सार्वजनिक वापरातील जमिनीवरील अन्य प्रयोजनांसाठी झालेली अतिक्रमणे तथा अनधिकृत बांधकामे फार जुनी असली व बांधकामावर फार खर्च केला असला तरी तात्काळ निष्काषित करण्याची कार्यवाही संबंधित स्थानिक स्वराज संस्था यांनी विशेष कृती कार्यक्रम तयार करून करण्याबाबत आदेशीत केले आहे.

सदर प्रकरणी मौजे-अकिवाट, ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधील व गट नं. १०४७ मधील झालेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करणेबाबत यापूर्वी आदेश झालेला नाही. उपरोक्त वस्तुस्थिती व दिनांक १२ जुलै, २०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही. सदर प्रकरणी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर यांच्याकडून कर्नाटक सरकारकडे/तहसिलदार चिकोडीकडे आवश्यक कागदपत्र प्राप्त करून घेण्यासाठी पाठपुरावा करण्यात येत आहे. तथापि त्यास सकारात्मक प्रतिसाद मिळत नाही. जिल्हाधिकारी कोल्हापूर यांच्याकडून प्रस्ताव/शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर त्याबाबत विधी व न्याय विभागाचे अभिप्राय घेण्यात येतील.

सदर विषयाचा पाठपुरावा करण्याच्या दृष्टीने समितीने पुन्हा दिनांक ९ फेब्रुवारी २०१८ रोजी विभागीय सचिवांची साक्ष घेतली. त्यावेळी मागील बैठकीत सदर प्रकरणी जिल्हाधिकाऱ्यांनी सर्व कागदपत्रांची तपासणी करून त्यासंदर्भात विधी व न्याय विभागाचे अभिप्राय घेऊन समितीला अहवाल सादर करावा असे सांगण्यात आले होते. त्यासंबंधी शासनाकडे माहिती प्राप्त झाली आहे काय याबाबत समितीने विचारणा केली असता प्रधान सचिव (महसूल) यांनी खुलासा केला की, समितीने दिलेल्या सूचनेनूसार शेतकऱ्यांच्या जमिनीबाबत विधी व न्याय विभागाचे अभिमत घेण्यासाठी जिल्हाधिकारी कोल्हापूर यांच्याकडून काही कागदपत्रे मागवून घ्यायची होती. जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर हे सदर कागदपत्रे कर्नाटक सरकारकडून प्राप्त करून घेण्यासाठी प्रयत्नशील आहेत. त्यासाठी त्यांनी आपल्या कर्मचाऱ्यांना चिकोडी तहसिल मध्ये पाठविले होते. परंतु, अद्याप त्यांना आवश्यक ती कागदपत्रे मिळाली नसल्यामुळे त्यांच्याकडून शासनाकडे ती कागदपत्रे आलेली नाहीत. परिणामी, आम्हीसुद्धा विधी व न्याय विभागाकडे मार्गदर्शन मागवू शकलो नाही. परंतु, समजा कागदपत्रे मिळाली नाही तर विधी व न्याय विभागाला सुद्धा पार्श्वभुमी कळणार नाही. जी कागदपत्रे उपलब्ध असतील त्या आधारावर ते अभिमत देतील. तसेच ज्यावेळी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली त्यावेळी १९६० मध्ये सर्व रेकॉर्ड दिलेले आहे असे कर्नाटक सरकारचे म्हणणे आहे. आमच्या रेकॉर्ड रूममध्ये

त्यांनी त्यावेळेच्या म्युटेशन एन्ट्रीज व सर्व सात बाराचे उतारे दिलेले आहेत. परंतु आमच्या रेकॉर्डला कर्नाटक राज्याचे आदेश आलेले नाहीत.

यावर समितीने आपले मत व्यक्त केले की, सन १९४६ पासून सन २०११ पर्यंत सात-बारा च्या उताऱ्यावर त्यांच्या नोंदी आहेत. परंतु, आपण त्यांच्या नोंदी बंद केल्या. सन १९४६ ते २०११ पर्यंत त्यांच्या पीक पाण्याच्या नोंदी आहेत, हा छोटा पुरावा आहे काय? म्हणजे त्यांची वहिवाट आहे आणि त्या नोंदी आपल्या अधिकाऱ्यांनी केलेल्या आहेत. दुसरे म्हणजे त्यांच्याकडे सात-बारा चा उतारा आहे. सात-बारा चा उतारा बघितला असता त्यावर चिकोडी तहसिलदार यांच्या आदेशावरून सदर जमिनी पिकविण्यास दिल्याची नोंद आहे. तो सात-बारा चा उतारा सन १९४६ मधील आहे, तो आज तयार करण्यात आलेला नाही. त्या लोकांना न्याय देण्याच्या दृष्टीने हा दुसरा पुरावा आहे.

तसेच महाराष्ट्र शासन महसूल व वन विभाग १०७८/४३, दिनांक २७ डिसेंबर, १९७८ अन्वये शासकीय पड गायरान व वन जमीनीवर झालेली दिनांक ३१ मार्च, १९७८ रोजी अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याबाबत आदेश देण्यात आलेले आहेत. म्हणजे सन १९७८ मध्ये हे अतिक्रमण अस्तित्वात होते. या शासन निर्णयानुसार ते नियमानुकूल करावयास पाहिजे होते. परंतु, त्यावेळी ते नियमानुकूल करण्याचे राहून गेले. त्यानंतर शासनाने दिनांक २८ नोव्हेंबर, १९९१ रोजी दुसरा आदेश काढला. त्यावेळी सुद्धा ते अस्तित्वात होते काय तर "होय" कारण तशा नोंदी आहेत. त्यावेळी हे अतिक्रमण अस्तित्वात असल्याची कागदपत्रे उपलब्ध आहेत. त्यावेळी हे अतिक्रमण नियमानुकूल करावयास पाहिजे होते. परंतु त्यावेळी सुद्धा ते नियमानुकूल करावयाचे राहून गेले. संपूर्ण राज्यातील गायरान जमीनीवर अतिक्रमण झाल्याबाबतचा विषय वेगळा आहे आणि अकिवाट येथील शेतकऱ्यांचा विषय वेगळा आहे. तेथे ३५ एकर जमीन आहे आणि १४ शेतकरी आहेत. त्यावेळी तहसीलदारांनी त्यांना १ एकर, २ एकर अशा प्रकारे जमीन दिलेली आहे. त्यावेळी अधिक धान्य पिकवा, त्यासाठी आमची जमीन वापरा, आम्ही आपल्याला गायरान जमीन देतो अशी परिस्थिती होती. त्यावेळी त्यांना तहसीलदारांनी जमीन दिली आणि तेव्हा पासून ते गरीब लोक तेथे काम करतात. ते दमदाटी करून शासनाची जमीन हडपण्याचा प्रयत्न करीत आहेत असे नाही. असे असेल तर आपण ते नियमानुकूल करू नये. परंतु, चिकोडी तहसीलदार यांनी सन १९४६ मध्ये १४ लोकांना अधिक धान्य पिकविण्यासाठी ३५ एकर जमीन दिलेली आहे. त्यांच्या नावावर एक ते दोन एकर जमीन येत असेल. आजतागायत ते लोक ती जमीन पिकवितात आणि हे कशावरून तर सन १९४६ पासून २०११ पर्यंत वहिवाटदार म्हणून त्यांची सात-बाराच्या उताऱ्यावर नावे आहेत. महाराष्ट्र शासनाने

सन २०११ पूर्वी १९७८ व १९९१ मध्ये दोन शासन निर्णय काढले. ते शासन निर्णय असे म्हणतात की, अस्तित्वात असलेल्या गायरान जमीनीवर पीक घेण्यासाठी अतिक्रमण झाले असेल तर ते नियमानुकूल करावे. परंतु. दुर्दैवाने त्या लोकांनी सबमिशन केले नाही किंवा आपण ते न केल्यामुळे हे नियमानुकूल करावयाचे राहून गेले. तसेच, आता कोर्टाने जो निर्णय दिला आहे त्यामध्ये सुद्धा हे बसते. त्यामुळे हे नियमानुकूल करण्यास काहीही हरकत नाही.

अभिप्राय व शिफारशी :-

मौजे अकिवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील गट नं. ९२६ व गट नं. १०४७ मधील गायरान जमीन कर्नाटक शासनाच्या आदेशाने अधिक आहार पिकवा योजनेखाली सन १९४६ साली विनंती अर्जदारांच्या वाड-वडलांना देण्यात आली होती व याबाबत तशी सात-बारा उताऱ्यावर नोंद आहे. तसेच त्या नुसार आजतागायत सदर शेतकऱ्यांच्या वारसांची वहिवाट असून ते सदर मिळकत कसत आहेत. सदर जमीन नियमानुकूल करून पिकपहाणी सदरी नाव नोंद होणेबाबत विनंती अर्जदारांनी आपल्या विनंती अर्जात विनंती केली आहे.

समितीने उक्त विषयाबाबत दिनांक २९ मे, २०१७ रोजी विभागीय सचिवांची साक्ष घेतली. साक्षीच्या वेळी विभागीय सचिवांनी सदर विनंती अर्जातील विषयाबाबत नमूद केले की, "मौजे अकिवाट (ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर) येथील गट नं. ९२६ व गट नं. १०४७ या दोन्ही गट क्रमांकाच्या जमिनी या गायरान जमिनी आहेत. दिनांक ३१ मार्च, १९७८ पर्यंतची गायरान जमिनीवरील अतिक्रमणे नियमित करण्यासंबंधी दिनांक २७ डिसेंबर, १९७८ रोजीचा शासन निर्णय होता. परंतु सन १९७८ नंतर सुद्धा अतिक्रमणे होत होती म्हणून शासनाने सन १९९१ पर्यंतची अतिक्रमणे नियमित करण्याबाबत दिनांक २८ नोव्हेंबर, १९९१ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केला होता. दरम्यानच्या काळात म्हणजे सन २०११ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयाने निर्णय दिला आहे की, गायरान जमिनी आणि गावातील सार्वजनिक वापरासाठीच्या जमिनीवर असलेली खाजगी किंवा संस्थांची सर्व अतिक्रमणे तातडीने काढण्यात यावीत, यापुढे गायरान जमिनी किंवा गावातील सार्वजनिक वापरासाठी विहित असलेल्या जमिनींवर असलेली खाजगी व्यक्ती किंवा संस्थाची कोणतीही अतिक्रमणे नियमित करू नयेत, किंवा कोणालाही अशा जमिनी प्रदान करू नयेत. त्याप्रमाणे राज्य शासनाने दिनांक १२ जुलै, २०११ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केला आहे. त्यामुळे सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या तारखेनंतर गायरान जमिनीवरील कोणतीही अतिक्रमणे नियमित करू शकत नाही." त्यामुळे सदर विनंती अर्जातील विषयासंदर्भात कोणता मार्ग निघू शकतो याबाबत विधी व न्याय विभागाचा सल्ला घेऊ.

याबाबत विनंती अर्जदारांनी समिती समोर विदित केले की, सन १९९३ ला याबाबत अर्ज दिले होते तसेच सन २००५ पासून ते २०१५ पर्यंत जमीन नियमानुकूल करण्याबाबत शासनाकडे अर्ज केले आहेत व याबाबतची प्रस्ताव नस्ती प्रशासनाकडे दिलेली आहे. दिनांक १२ जुलै २०१० ला जमीन नियमानुकूल करण्याबाबतचा शासनाचा कालबद्ध कार्यक्रम होता. त्यावेळी तीन महिन्याच्या कालावधीत सदर प्रकरणे नियमानुकूल करावयाची होती. पण शासनाकडे अर्ज करूनही ती नियमानुकूल करण्यात आली नाहीत.

सदर प्रकरणी समितीने विभागाला निर्देशित केले की त्या वेळी शासनाच्या सूचना असतानांही व सदर शेतकऱ्याचा प्रस्ताव शासनाकडे पाठविला असतानाही जमिनी नियमानुकूल केलेल्या नाहीत. ही बाब अतिशय गंभीर स्वरूपाची आहे त्यामुळे संबंधित अधिकाऱ्यांवर जबाबदारी निश्चित करून त्यांच्यावर कारवाई करून याबाबतचा अहवाल समितीस पुढील बैठकीत देण्यात यावा व शेतकऱ्यांच्या त्यावेळेच्या अर्जावर काय कार्यवाही केली यांचाही सदर अहवालात समावेश करण्यात यावा.

यानंतर समितीने पुन्हा दिनांक ९ फेब्रुवारी २०१८ रोजी महसूल विभाग तसेच विधी व न्याय विभागांच्या सचिवांची साक्ष घेतली. साक्षीच्या वेळी विभागाने दिलेल्या माहितीत याअगोदरच्या बैठकीत समितीने निदेश दिल्यानुसार विभागाने संबंधित अधिकाऱ्यांवर जबाबदारी निश्चित करून कारवाई करणे अपेक्षित होते. तथापि, गायरान जमिनी नियमानुकूल करण्याबाबत दिनांक १२ जुलै २०१० रोजीच्या शासनाच्या कालबद्ध कार्यक्रमामध्ये तीन महिन्याच्या कालावधीत ज्या अधिकाऱ्यांनी सदर प्रकरणे नियमानुकूल केली नाहीत **त्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने जबाबदारी निश्चित करून कारवाई केलेली दिसून आली नाही. त्यामुळे ही बाब अतिशय गंभीर असून समिती याबाबत तीव्र नाराजी व्यक्त करते.**

सदर प्रकरणी विधी व न्याय विभागाशी सल्लामसलत करून यासंदर्भात अहवाल सादर करण्याबाबत समितीने या अगोदरच्या बैठकीत सूचना दिल्या होत्या त्याबाबत विचारणा केली असता महसूल विभागाच्या सचिवानी नमूद केले की, या प्रकरणी विधी व न्याय विभागाचे अभिमत घेण्यासाठी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर यांच्याकडून काही कागदपत्रे मागवून घ्यावयाची होती. जिल्हाधिकारी कोल्हापूर हे सदर कागदपत्रे कर्नाटक सरकारकडून प्राप्त करून घेण्यासाठी प्रयत्नशील आहेत. त्यासाठी त्यांनी आपल्या कर्मचाऱ्यांना चिकोडी तहसीलमध्ये पाठविले होते. परंतु अद्याप त्यांना आवश्यक ती कागदपत्रे मिळाली नसल्यामुळे त्यांच्याकडून शासनाकडे ती कागदपत्रे आलेली नाहीत. परिणामी अद्याप विधी व न्याय विभागाचा अभिप्राय घेण्यात आलेला नाही.

साक्षीच्या वेळी विनंती अर्जदारांनी नमूद केले की, "सन १९४६ मध्ये शासनाने सदर जमिनी आम्हाला दिल्याची नोंद सात-बारा उताऱ्यावर आहे. याचा अर्थ त्या जमिनीवर आम्ही अतिक्रमण केलेले नाही. या संदर्भात शासनाने १९९१ मध्ये शासन निर्णय काढला होता. त्याच वेळी आमच्या जमिनी अतिक्रमीत असल्याचे गृहीत धरून त्या नियमानुकूल व्हावयास पाहिजे होत्या. या संदर्भात शासनाने नकाशासुद्धा तयार करून दिला होता. त्यात प्रत्येक शेतकऱ्यांची नावे नोंद केलेली असून त्यांचे हिस्से सुद्धा टाकून दिलेले आहेत. याचा अर्थ आम्ही अतिक्रमण केलेले नाही. सदर कागदोपत्री पुराव्यानुसार आम्हा शेतकऱ्यांच्या नावांची नोंद मालकी सदरी व्हावी ही विनंती आहे."

सन १९४६ पासून ते सन २०११ पर्यंत सात-बारा च्या उताऱ्यावर विनंती अर्जदार शेतकऱ्यांच्या नोंदी आहेत. पण शासनाने त्या नोंदी सन २०११ नंतर बंद केल्याचे समितीच्या निदर्शनास आले आहे. तथापि सन १९४६ ते २०११ पर्यंत सदर शेतकऱ्यांच्या पीक पाण्याच्या नोंदी आहेत हा त्यांचा एक ठोस पुरावा आहे तसेच सदर जमिनीवर त्यांची वहिवाट अद्याप आहे व त्या नोंदी शासनाच्या अधिकाऱ्यांनी केलेल्या आहेत. दुसरे म्हणजे त्यांचा सात-बारा उतारा तपासला असता त्यावर चिकोडी तहसीलदार यांच्या आदेशावरून सदर जमिनी अधिक आहार धान्य पिकविण्यास दिल्याची नोंद आहे. तो सात-बाराचा उतारा सन १९४६ मधील आहे. सदर शेतकऱ्यांना न्याय देण्याच्या दृष्टीने हा दुसरा पुरावा आहे.

अर्जदार शेतकरी अल्पभुधारक असून गरीब आहेत. त्यांच्यावर अन्याय होत असल्याचे स्पष्टपणे दिसत आहे. जेथे अन्याय होत आहे तो अन्याय दूर करण्यासाठी विभागाने सकारात्मक भूमिका घेतली पाहिजे असे समितीचे स्पष्ट मत आहे. सदर जमीन अतिक्रमण केलेली नसून ती जागा शासनाने त्या शेतकऱ्यांना दिलेली आहे. शासनाने तयार केलेल्या नकाशात हिस्से पाडले असून त्यात सदर शेतकऱ्यांची नावे सुद्धा टाकलेली आहेत. त्यात कोणत्या शेतकऱ्याचा किती कब्ध आहे हे सुद्धा नमूद केलेले आहे. हा महत्त्वाचा कागदोपत्री पुरावा असून तो ग्राहय धरण्यास काही हरकत नाही. तसेच त्या शेतकऱ्यांची तेथे वहिवाट असल्यासंबंधी शासनाने दिनांक ३० डिसेंबर १९९५ रोजी नकाशात नोंदी केलेल्या आहेत. अशा प्रकारे सदर जमिनी शेतकऱ्यांच्या मालकीच्या असल्याबाबत शासनाने सुद्धा मान्य केल्यासारखे आहे. **शेतकऱ्यांनी पुराव्यासंबंधी दिलेली कागदपत्रे विधी व न्याय विभागाने तपासावीत. केवळ आलेले प्रकरण निकालात काढायचे म्हणून तपासू नये तर गरीब शेतकऱ्यांना न्याय द्यायचा आहे या दृष्टीकोनातून तपासावे अशी समितीची शिफारस आहे.**

सदर शेतकरी सन २००५ पासून जमिनी नियमानुकूल करण्यासाठी शासनाकडे पाठपुरावा करीत आहेत. परंतु तेव्हांपासून या जमिनी शासनाने नियमानुकूल केलेल्या नाहीत किंवा या जमिनी नियमानुकूल करण्याचे राहून गेले आहे. त्याच वेळी शासनाने कार्यवाही केली असती तर हा प्रश्न निर्माण झाला नसता. सदर शेतकरी **कर्नाटक राज्यातून आले आहेत. तसेच ते सिमावर्ती भागातील असून गरीब व अल्पभुधारक शेतकरी आहेत. राज्य शासनाच्या संमतीने त्याना सदर जमिनी दिल्या असून त्या संबंधी वहिवाट सदरी नोंद सुद्धा आहे. त्यामुळे सदर जमिनी अतिक्रमण केलेल्या नसून शासन मान्यतेने कसण्यासाठी त्यांना दिलेल्या आहेत. त्यामुळे विधी व न्याय विभागाचा सल्ला घेऊन वर्षानुवर्षे अन्यायग्रस्त असलेल्या सदर शेतकऱ्यांना न्याय मिळण्यासाठी मानवतेच्या दृष्टीकोनातून निर्णय घेऊन सदर जमिनी नियमानुकूल कराव्यात व त्या शेतकऱ्यांची नावे सात-बारा उताऱ्यावर घेण्यात यावीत अशी समितीची शिफारस आहे.**

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयानुसार शासनाने शासन निर्णय क्रमांक जमीन ०३/२०११/प्र.क्र. ५३/ज-१ दिनांक १२ जुलै, २०११ रोजी शासन निर्णय निर्गमित केला आहे. या अगोदरच्या शासन निर्णयात सन १९९१ मध्ये १९९५ पर्यंतच्या अतिक्रमण केलेल्या जमिनी अनुसूचित जाती/जमाती यांच्या नावे करण्याबाबत स्पष्ट नमूद आहे. विभागीय सचिवांनी सांगितल्याप्रमाणे मा. सर्वोच्च न्यायालयाने शासन निर्णय क्रमांक जमीन ०३/२०११/प्र.क्र. ५३/ज-१, दिनांक १२ जुलै २०११ रोजीच्या शासन निणर्याच्या अनुषंगाने जर १९९५ पूर्वीच्या अतिक्रमित जमिनी काढून घेतल्यास तो अनुसूचित जाती/ जमाती यांच्यावरील मोठा अन्याय होईल. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्णयाचा योग्य तो अर्थ लावून त्या प्रमाणे कार्यवाही करावी तसेच प्रस्तुत प्रकरणातील पार्श्वभूमीही सन १९४६ मधील असल्याने व संबंधित शेतकऱ्यांच्या शासनाने जमिनी दिल्या असल्यामुळे संबंधित अधिकाऱ्यांनी तशा नोंदी सात-बारा उतारा व तदनुषंगीक उताऱ्यांवर करणे आवश्यक होते. तथापि, ती संबंधित अधिकाऱ्यांनी केली नाही म्हणून अशा जमिनींवर आता नोंदी न करणे ही बाब गंभीर आहे. त्यामुळे या नोंदी पुर्वलक्षी प्रभावाने करणे अत्यंत आवश्यक आहे. यात शेतकऱ्यांचा कोणताही दोष नसताना त्यांच्या जमिनी नावावर होत नसल्याने त्यांना शासनाच्या विविध योजनांपासून वंचित रहावे लागत आहे, म्हणजे हा दुहेरी अन्याय या शेतकऱ्यांवर होत आहे. असे समितीला प्रकर्षाने वाटते. सबब, संबंधित शेतकऱ्यांची सर्व संबंधित कागदपत्रे त्वरेने तपासून घेऊन सदर जमिनीवर संबंधित शेतकऱ्यांची नोंद घेण्यात यावी अशी समितीची शिफारस आहे. याबाबत केलेल्या कार्यवाहीची माहिती समितीला तीन महिन्यात पाठविण्यात यावी.

परिशिष्ट एक

मुळ विनंती अर्ज

परिशिष्ट-एक

ॲड .रामहरी रुपनवर
वि.प.स.

दिनांक : १४.१२.२०१६.

प्रति,
मा.सभापती,
महाराष्ट्र विधानपरिषद,
विधानभवन, नागपूर.

विषय :- मौजे अ़किवाट (ता.शिरोळ, जि.कोल्हापूर) येथील शेतक-यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करुन देणेबाबत.

महोदय,

उपरोक्त विषयावरिल विनंती अर्ज सोबत जोडला आहे. विनंती अर्जातील शेतक-यांनी शासनाकडे वारंवार प्रयत्न करुनही न्याय मिळालेला नाही. त्यांना न्याय मिळण्यासाठी मा.महोदयांनी सदर अर्ज विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीकडे आवश्यक त्या कार्यवाहीकरिता पाठवावा, ही विनंती.

आपला,

(ॲड रामहरी रुपनवर)
वि.प.स.

सभापती
महाराष्ट्र विधानपरिषद

विनंती अर्ज (प.)

PAGE NO.
DATE १४ / ११ / २०१६

विनंतीपुर्वक शेतजमीन मागणी अर्ज

मा. सभापतीसो
महाराष्ट्र राज्य विधानपरिषद, मुंबई. ४०००३२.

अर्जदार :- मौजे अकिवाट ता. शिरोळ जि. कोल्हापूर येथील गट नं ३२६, १०४७ मधील शेतकरी
विषय :- गायरान शेतजमीन कायम नियमाणुकूल होवून मिळणेबाबत.

महोदय,

शेतकरी हितासाठी शासन वेळोवेळी निर्णय घेत असते पण प्रशासन यंत्रणेच्या दप्तरदिरंगाईत त्या निर्णयांची वेळीच अंमलबजावणी होत नसते. ती न झाल्याने तलाठी ते महसुलमंत्री हे सर्व सेतु पार करुन आपणाकडे विनंती अर्ज.

* शासन निर्णय (संदर्भासाठी)

१) कर्नाटक राज्य तत्कालीन तहसिलदार चिक्कोडी यांचा ७/१२ सदरी "अधिक अन्न धान्य पिकवा" या योजनेचा दुबूम आदेश असल्याची नोंद
२) शासन निर्णय महसुल व वनविभाग क्र एलएन १०९०/प्र.क्र १७२/ग१ दि २९ नोव्हेंबर १९९० (महाराष्ट्र राज्य)

* मागणीचे मुद्दे

१) सन १९४६ ते आजतागायत वाडवडिल वहीवाटीने आमचे कब्जात जमीन आहे
२) आम्ही शेतकरी अल्प व अत्यल्प भुधारक आहोत
३) नोकरी नसलेने आमचे कुटुंब पूर्णपणे शेतीवरच अवलंबून आहे
४) वतभाऊ न्यायाने शेतीचे तुकडे झाले की वारसा हक्क शेतीवर कुटुंबाच्या मुलभूत वारसा भागल्या जात नाहीत.
५) असलेली अल्प जमीन काही क्षारपड, जिराईत व बागाईत असल्याने फक्त ६० (साठ) गुंठ्यात - शिक्षण, दवाखाना, लग्न व अत्यावश्यक गरजा पुर्ण होत नाहीत.
६) वरील वस्तुस्थितीचा विचार व चौकशी करुन जमीन नियमाणुकूलचा आदेश न करता दि १२ जुन २०१२ च्या संदर्भाने आमचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी पातळीवर निकाली काढणेत आला आहे.

* सोबत जोडलेली कागदपत्रे

१) सन १९४६ चा उतारा व वाडवडिल वहीवाटीने नोंद होत आलेला ७/१२ उतारा
२) ऑनलाईन सेवेत गेल्या ७० वर्षाची नावे नोंद असलेली नावे गायब केल्याचा उतारा
३) गट नं ३२६ व १०४७ च्या मोजणी नकाशा व शेतकऱ्यांच्या सहीचा कागद
४) क्रं कार्या ७ ड/जमिन/आरआर ९३३/२०१३ जिल्हाधिकारी कार्यालय कोल्हापूर दि ०४/१२/२०१३ फेरतपासणीसाठी व ऑनलाईन सेवेत नावे नोंद होणेविषयी महसुलमंत्रीकडे केलेला अर्ज
५) शासन निर्णय - गहाळाच्या अटी व शर्ती

आपला विश्वासू शेतकरी
श्री अशोक लक्ष्मण गायकवाड
मु. पो. अकिवाट ता. शिरोळ जि. कोल्हापूर

शेतकऱ्यांच्या सह्या

गट नं ९२६

नाव	सही
१) अशोक लक्ष्मण गायकवाड	[illegible]
२) दिलीप लक्ष्मण गायकवाड	[illegible]
३) जयपाल जीपाल पाटील	[illegible]
४) बाळासो आदगोंडा पाटील	[illegible]
५) कृष्णात दादू लवंदकर	कृ. दा. लवंदकर
६) अशोक वसंत लवंदकर	[illegible]

गट नं १०४८

७) अप्पासो अर्जुन चिंचणे	[illegible]
८) शिनगोंडा [illegible] चिंचणे	[illegible]
९) फरगोंडा [illegible] चिंचणे	[illegible]

दिनांक ०७/०५/२०१५

फेरविचारासाठी विनंती अर्ज

मा. अध्यक्ष सहाध्यक,
मा. मुंबई महसूल व खार जमिन,
महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय मुंबई.

विषय : मौजे अंकिवाट ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर. गट नं. ९२६ व १०४७ मधील शेतकरी
खातेदार : गायरान जमिन कायम नियमाणुकूल होवून मालकी हक्काने सनद मिळणेबाबत

महाशय

[illegible] या सत्यापदेव [illegible] मातोश्री यहमे अगलल्या हुकूम आदेशाने, अर्थिक आहार [illegible] [illegible] कमणाऱ्यांनी [illegible] त्या [illegible] प्रत मालकान आहे. श्रम व पैसा अस्त [illegible] मुळ मशुन जिरायत जमिन मालोधारक करणसाठी शतकऱ्यांना किमान दान तप कष्ट सासाव लागले आहेत. [illegible] व [illegible] म्हणून खुरीप व रब्बी हंगामासीक [illegible] निरोजन करावे लागत होते. वहिवाटदार शेतकऱ्यांच्या [illegible] सरकारी [illegible] तत्कालीन शासकीय आदेश पडताळून पाहिल्यास अतिक्रमण संबोधने योग्यच [illegible] [illegible] अतिक्रमण नियमाणुकूल [illegible] शासन [illegible] नंत १४ ऑगस्ट १९७५, ०७ डिसेंबर [illegible] [illegible] प्रमाणे १ ते १४ सोबतचा सन २०१० च्या कालबद्ध कृती कार्यक्रमानुसार जिल्हा स्तरावर १२ [illegible] २ [illegible] नियमाणुकूल करणे अत्यावश्यक होते

प्रशासकीय व्यवस्थेच्या दप्तरदिरंगाईमुळे प्रस्ताव फाईल प्रलंबित राहील्याने १२ जुलै २०१५ चा सदर [illegible] फाईल निकाली ठेवणेत आली आहे. पण त्या त्याच संदर्भातील परीच्छेद ६ प्रमाणे सदर शासन [illegible] [illegible] जिल्हा पातळीवर अवलोकन आणावे नियम बरा नाही. तेव्हा १२ जुलै २०१५ मधील परीच्छेद ६ [illegible] [illegible] १९९१ च्या शासन निर्णयानुसार गट नं. ९२६ व १०४७ मधील जमीन दान देवटची मर्यादा ठरून [illegible] [illegible] जमीनी २८ नोव्हे १९९१ शासन निर्णयातील अटी व शर्तीस पात्र आहेत. म्हणून त्या [illegible] निर्णयाचा पार विचार होवून जमीन कायम नियामणुकूल करुन आम्हास न्याय मिळावा ही विनंती.

संदर्भासाठी जिल्हापातळीवरील कार्यालयीन रिपोर्ट

१) क्र. कार्या-३ड/जमीन/आर आर ९२३/२०१३
[illegible] कार्यालय कोल्हापूर दि. ०४/१२/२०१३
२) [illegible] निर्णय क्र. ०३/२०१४/ प्र.क्र. ५३ ज-१
दि. १२ जुलै २०१५

आपला विश्वासू
श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड
मु. पा. अंकिवाट. ता. शिरोळ. जि.
कोल्हापूर. पि. नं. ४१६१०६

सातारा मौजे अक्षिपाट तालुका शिरोळ येथील सन

शिक्का

चे गांव न. नं. ७।१२ वरुन रि. स. नं. पुर्ता

गांव नंबर सरकारी माळ

नं. १५८ हिस्सा नं. – कबजेदार [सरकारी खराब] गांव अक्षिपाट

[सरकारी गायरान] तालुका (शिरोडी) शिरोळ

[सरकारी गायरान] इतर हक्क

	एकर हेक्टर	गुंठे आर
क्षेत्र-लागवणी लायक	–	–
पोट खराब-	१४५	३
एकूण	१४५	३

गायरान

गाम पंचायत अक्षिपाट

	रुपये रुपये	आ. पैसे	पै.
आकार-	–	–	–
सारी अवधा / मागा आकार	–	–	–
मागी	–		

गांव न. नं. ७ अ — गांव न. नं. १२

कुळे आणि खंड	क्षेत्र एकर हेक्टर	गुंठे आर	रीत	पिकें आणि लागणपड	क्षेत्र एकर हेक्टर	गुंठे आर	शेरा
१ आदगोंडा रायगोंडा पाटील	५			गोंडुग आखरी १०			
२ बसाप्पा बसाप्पा शिंदी	५			१०	३०		
३ बापु बाबाजी गायकवाड	५			जोरी गुर गुग			
४ रंगनाथ कृष्णसिंग रजपूत	३			८ ३ ३			
५ [illegible] कृष्णसिंग रजपूत	३			मऊ २			
६ शिवु रामु धनगर	३						
७ भरमा भैसाप्पा धनगर	३						
[illegible]							

वर्ग	हुद्दे आणि खंड	क्षेत्र एकर हेक्टर	गुंठे आर	रीत	पिके आणि लागवड	क्षेत्र एकर हेक्टर	गुंठे आर	शेरा
	[illegible]	3			बाजरी [illegible]	3		
	[illegible]	3			[illegible]			
	[illegible]	4			बाजरी [illegible]	3		
	[illegible]	4			[illegible]	4		
	[illegible]	4			बाजरी [illegible]	4		
	[illegible]	2			बाजरी [illegible]	2		
	[illegible]				[illegible]			
	[illegible]				[illegible]	2		
	[illegible]	2			[illegible]			
	[illegible]	4			[illegible]			
	[illegible]	2			[illegible]			
					[illegible]	26		
					[illegible]	119 63 / 145 63	[illegible]	
	[illegible]	9			[illegible]			
	[illegible]	9			[illegible]			
	[illegible]	2			[illegible]			
	[illegible]	4			[illegible]			
	[illegible]	4			[illegible]			
	[illegible]	3			[illegible]			
	[illegible]	3			[illegible]			
	[illegible]	4			[illegible]			
	[illegible]	4			[illegible]	98 63		
	[illegible]	1			[illegible]			
	[illegible]	2 / 34						

[illegible]

गांवकामगार तलाठी,
[illegible] ता. [illegible]

गांव नमुना सात

(अधिकार अभिलेख पत्र)

महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिकार अभिलेख आणि नोंदवह्या (तयार करणे व सुस्थितीत ठेवणे) नियम, १९७१ यातील नियम ३,५,६ व ७)

तालुका

जमाबंदी क्रमांक	भूमापन क्र. उपविभाग	धारणा प्रकार
		आयसा

आकारी योग्य क्षेत्र	एकर दशांश	गुंठे आर
एकूण –		
	५८-	७१
एकूण –	५८-	७१
	रुपये	पैसे
एकूण –		

गा. न. क. ७

भोगवट्याचे नांव

खाते क्र. ५९२

कुळाचे नांव

शेरा

दप्तर अधिकारी

गांव नमुना बारा

पिकांची नोंद वही

(महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिकार अभिलेख आणि नोंदवह्या (तयार करणे व सुस्थितीत ठेवणे) नियम १९७१ यातील नियम २९)

हंगाम	पिकाखालील क्षेत्र: मिश्र पिकांचे एकूण क्षेत्र: मिश्र पिकांचे संकेतांक	जलसिंचित	बजल सिंचित	मिश्र पिकातील प्रत्येक पिकांचे क्षेत्र: पिकाचे नांव	जलसिंचित	बजल सिंचित	निर्भेळ पिकांचे क्षेत्र: पिकाचे नांव	जलसिंचित	बजल सिंचित	पडीत व पिकास निरुपयोगी जमीनीचा तपशील: प्रकार	क्षेत्र	पाणी पुरवठ्याचे साधन	शेरा
	४	५	६	७	८	९	१०	११		१२	१३	१४	१५
		हे. आ.	हे.आ.		हे.आ.	हे.आ.		हे. आ.	हे. आ.		हे. आ.		

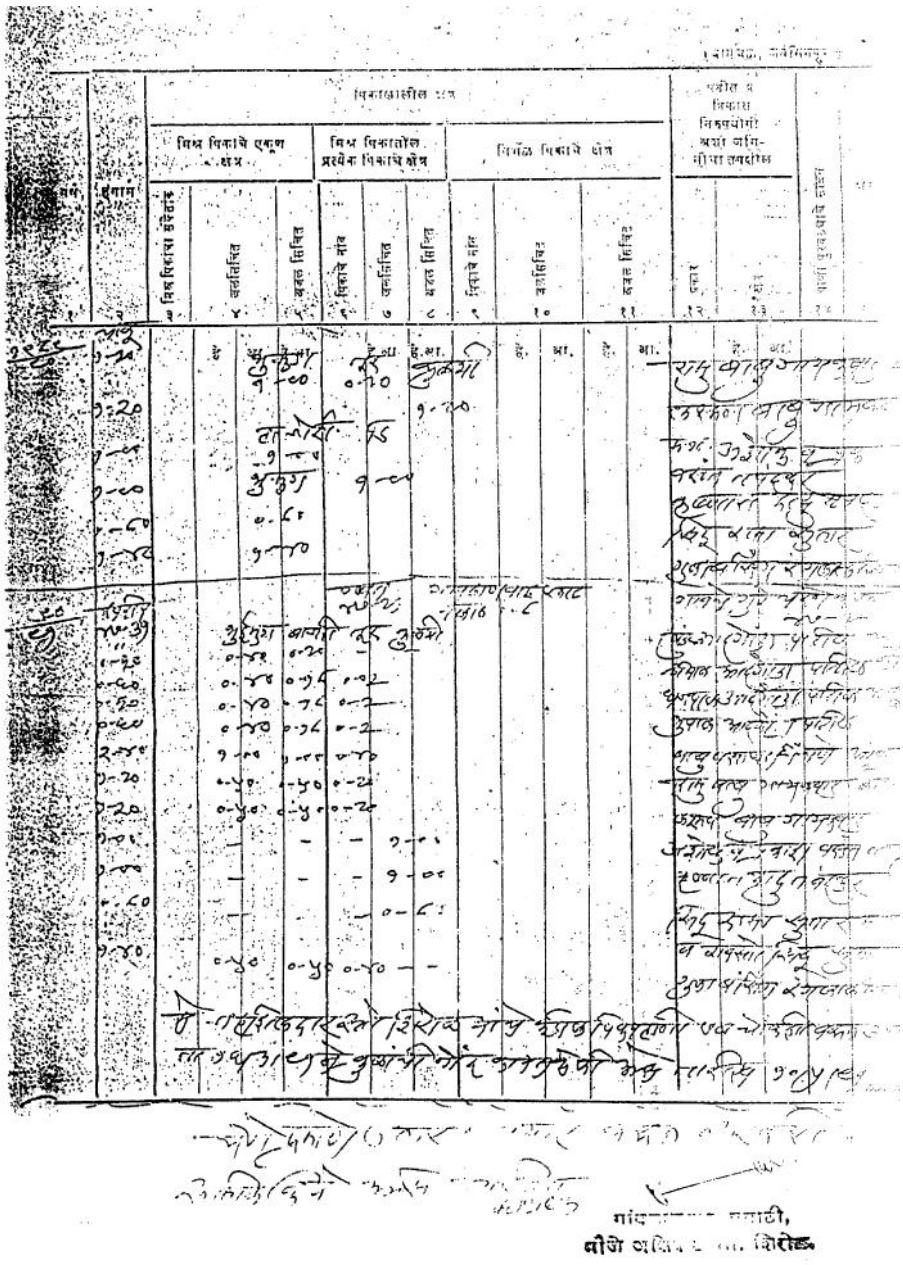

एचबी ३१४८–२

नमुना ७,७अ,ब,१२ सन २०१०/११ — पुर्ता — शिका

गावाचे नांव ओझे तालुका शिरोळ

हिस्सा	पू. क्रमांक प्रकार	गा.न.क्र.७	खाते क्रमांक ६८८३ (७९४३) (७७३४)
—	खा	(७) भोगवटादाराचे नांव (७९४३) (७७३४) सरकार गायरान (५५८)	कुळाचे नांव

जमीन धारण क्षेत्र	एकर हेक्टर	गुंठे आर
जिरायत –		
बागायत –		
पाटबंधारी –		
एकूण –		
पोट खराब –	५८-७९	
एकूण –	५८-७९	
आकार –	रूपये	पैसे
एकूण आकार		
सरकारी आकार		
एकूण –		

सरकार कब्जा हे. ०.०२ आर

ग्रामपंचायत कार्यालय ओझे राजेंद्र बाळू चौगुले यांचे हस्तगत वि.दे.को ६६०,००० वि. फॉर्म आपटे [illegible] इतर अधिकार हस्तगत केले क ५४०० (५५८)

सरपंच, ग्रामपंचायत ओझे एक [illegible] फार्म ०.०२ गाव मंजूर

गा.न.क्र.७ अ — गा.न.क्र. १२

जमीन करणाऱ्याचे नांव	रीत	हंगाम	पिकाखालील क्षेत्र: मिश्र पिकाचे एकूण क्षेत्र: मिश्र पिकांचा सांकेतिक	जल सिंचित	अजल सिंचित	मिश्र पिकांतील प्रत्येक पिकांचे क्षेत्र: पिकाचे नांव	जल सिंचित	अजल सिंचित	अमिश्र पिकांचे क्षेत्र: पिकाचे नांव	जल सिंचित	अजल सिंचित	पडिक व विकास निरुपयोगी अशा जमिनीचा तपशील: प्रकार	क्षेत्र	पाणी पुरवठ्याचे साधन	शेरा
२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७
[illegible]		०.३७	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]		०.६०		०.२०		—			—	०.२०		०.०५	०.०५		
[illegible]		०.६०		०.२०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		०.६०		०.२०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		०.६०		०.२०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		२.४०		०.६०		—		०.४०				—	१.२०	खोदर	
[illegible]		१.२०		०.६०		—		—				—	१.२०		
[illegible]		१.००		—		—		—					१.००		
[illegible]		०.६०		—		—		—					०.६०		
[illegible]		१.००		—		—		—					१.००		
[illegible]		१.४०		—		०.४०		—	०.२०			०.४०	—	खोदर	
[illegible]		०.२०		०.१०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		०.४०		०.२०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		०.४०		०.२०		—		—				०.०५	०.०५		
[illegible]		०.२०		०.१०		—		—				०.०५	०.०५		

कब्जा कोसला [illegible] दि. १५/१/२०१२

नमुना ७/१२

ग्रा. का. तलाठी, ओझे अकिवाट, ता. शिरोळ.

गा.न.क्र. ७ अ				गा.न.क्र. १२										
				पिकाखालील क्षेत्र									पडिक व पिकाला निरुपयोगी अशा जमिनीचा तपशील	
				मिश्र पिकाचे एकूण क्षेत्र			मिश्र पिकांतील प्रत्येक पिकांचे क्षेत्र			अमिश्र पिकांचे क्षेत्र				
वर्ष	जमीन करणाऱ्याचे नांव	रीत	हंगाम	मिश्र पिकांचा सांकेतिक	जल सिंचित	अजल सिंचित	पिकाचे नांव	जल सिंचित	अजल सिंचित	पिकाचे नांव	जल सिंचित	अजल सिंचित	पडिक	[illegible]
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५

येणे प्रमाणे उतारा अर्जदार श्री.

देणेत आला असे तारीख

पाटील तलाठी

एचबी ३१४८–२अ

गाव नमुना सात

अधिकार अभिलेख पत्रक

(महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिकार अभिलेख आणि नोंदवहया (तयार करणे व सुस्थितीत ठेवणे) नियम, १९७१ यातील नियम ३, ५, ६ आणि ७)

गाव :- अकिवाट तालुका :- शिरोळ जिल्हा :- कोल्हापूर अहवाल दिनांक:- 12-05-2016

भूधारक क्रमांक व उपविभाग	भुधारणा पद्धती	भोगवटदाराचे नांव	
926	सरकार		

भारतीय स्थानिक		क्षेत्र आकारआणे पै पो.ख. फे.फा	खाते क्रमांक
एकक	हे.आर.चौ.मी	सरकार गायरान . . 16 (1734)	578, 9293
जिरायत	-		कुळाचे नाव
बागायत	-	सरकार कब्जा (1734)	इतर अधिकार
भाटी	-		इतर (1734)
पोटकस	-		ग्रामपंचायतीकडे व्यवस्थेसाठी (1734)
एकूण	-		बोजा - सहकारी सोसायटी इकरार (3993)
----------	----------		राजेंद्र बाबू चिंचिणे बाबत डिक्ले
एकूण क्षेत्र	-		हनुमान वि से सोसा रु. 60,000/- (3993)
----------	----------		बोजा - सहकारी सोसायटी इकरार (4014)
पोटखराब (लागवडीस			डि फॉर्म आप्पासो सुतार बाबत
एकूण (अ)	58.71.00		हनुमान सेवा सोसा रु. 50,000/- (4014)
एकूण (ब)	-		बोजा - सहकारी सोसायटी इकरार (5584)
एकूण पा	58.71.00		सरपंच ग्रा. यांना वसतीशाळा
----------	----------		साठी 0.02 आर मंजुर (5584)
----------	----------		
किंवा	-		
आकारणी			
		(1),(1734),(4143)	सीमा आणि भुमापन चिन्हे

Disclaimer : Information provided on this site is for informational purpose only, and is not intended for any Government / Legal purposes.

गाव नमुना बारा

अहवाल दिनांक: 12-05-2016

अधिकार अभिलेख पत्रक

(महाराष्ट्र जमीन महसूल अधिकार अभिलेख आणि नोंदवहया (करणे व सुस्थितीत ठेवणे) नियम,१९७१ यातील नियम २९)

गाव: अकिवाट तालुका: शिरोळ जिल्हा: कोल्हापूर

		पिकाखालील क्षेत्राचा तपशील								निर्भळपिकाखालील लागवडीसाठी उपलब्ध नसलेली जमीन		जल सिंचनाचे साधन
		मिश्र पिकाखालील क्षेत्र					निर्भळ पिकाखालील क्षेत्र					
		मिश्रणाचा संकेत क्रमांक		घटक पिकेच प्रत्येकाखालील क्षेत्र								
वर्ष	हंगाम	जल सिंचित	अजल सिंचित	पिकांचे नाव	जल सिंचित	अजल सिंचित	पिकांचे नाव	जल सिंचित	अजल सिंचित	स्वरूप	क्षेत्र	
2002-03	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000	
				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300	
										प्लॉट पडसर	0.0800	
2003-04	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000	
				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300	
										प्लॉट पडसर	0.0800	
2004-05	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2005-06	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2006-07	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2007-08	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2008-09	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2009-10	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2010-11	खरीप			बाजरी	2.2000					पडसर	2.1500	
				भुईमुग	7.0500					गवती पड	47.2300	
2011-12	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000	

				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300		
										प्लॉट पडसर	0.0800		
2012-13	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000		
				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300		
										प्लॉट पडसर	0.0800		
2013-14	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000		
				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300		
										प्लॉट पडसर	0.0800		
2014-15	खरीप			ऊस	0.8000					पडसर	5.6000		
				भुईमुग	5.0000					गवती पड	47.2300		
										प्लॉट पडसर	0.0800		

Disclaimer : Information provided on this site is for informational purpose only, and is not intended for any Government / Legal purposes.

मा. महसूल मंत्री
मंत्रालय मुंबई (महाराष्ट्र राज्य)

अर्जदार — मु. पो. अकिवाट ता. शिरोळ जि.कोल्हापूर येथील गट नं. ९२६ व १०४७ मधील शेतकरी
विषय — जमिन नियमाणुकूल होवून पिकपहाणी सदरी ऑनलाईन सेवेत नांव नोंद होणेबाबत
महोदय,

आम्हा शेतकऱ्यांच्या जमिनी अतिक्रमण नाहीत. कर्नाटक शासनाच्या हुकूम आदेशाने अधिक आहार धान्य पिकवा योजनेखाली आम्हा पुर्वजांची नांवे नोंद सन १९४६ साली आहेत. तेव्हा पासून ते आजतागायत खोली नमुद करीत असलेले जमिनी सदर्भात तलाठी ते आयुक्त कार्यालयापर्यंत किमान २५ वर्षे कायदेशीर खेळविली गेली. अर्जदार शेतकऱ्यांना कायदेशीर न्याय मिळाला नसल्याने शेतीत सुधारणा घडवून आणणे जिकीरीचे झाले आहे. गेल्या ७० वर्षापासून पुर्वजांनी मुरमाड जमिनीचे मातीत रूपांतर केले आहे पण आज ती जमिन सुपिक शेतीयोग्य होण्याच्या वेळेलाच प्रशासन सेवेचा अडमुटेपणा नडला व आम्हा शेतकऱ्यांची फाईल दप्तर दिरंगाईच्या लाल फितीत अडकवून ठेवली गेली आजच्या ऑन लाईन सेवेतून पिकपहाणी सदरी अराजाही शेतकऱ्यांची नांवेच वगळविण्यात आली आहेत. प्रशासन सेवेने शेतकऱ्यांचा विश्वासघात केला असून जबाबदार अधिकारी दोन शोधून रिकामे होत आहेत. आमच्या जमीन हक्कासंबंधी शासन निर्णयानुसार कायदेशीर बाबी तपासून घेवून व खालील मुद्यांचा विचार होवून भोगवट रखान्यात नांवे दाखल व्हावीत व जमीन नियमाकुल होवून न्याय मिळावा हि विनंती.

मुद्दे—

१) तत्कालीन तहसिलदार शिरोळ यांच्या हुकूम आदेशाने सन १९४६ साली ७/१२ सदरी शेतकऱ्यांची नावांची नोंद केली आहे. त्याची वहिवाट आज तागायत आहे. तसेच त्यांचे वारस आजही सदर मिळकत कसत आहेत.

२) भूकरमापक मोजणी कार्यालयाकडून सदर गट नं. ९२६ व १०४७ चे मोजणी नकाशे तयार केलेले आहेत.

३) सन १९४६ ते २००५-२००६ पर्यन्त एकत्रीत महसूल भरणा केलेला आहे.

४) प्रशासनसेवा या जमिनी अतिक्रमण ठरवित असेल तर २८ मार्च १९९५ चे शासन निर्णयाप्रमाणे अटी व शर्तीस पात्र आहे.

५) मा. तहसिलदार शिरोळ यांचेकडील पिकपहाणी ७ व नोंदणीकरण ४५/९१ चे ता. १६/०३/१९९१ इ. रोजी ७/१२ पत्रकी कूळांची नोंद कायम केलेचा शेरा देखील आहे.

६) सन १९४६ पासून ते जून २०१६ पर्यन्त ७/१२ पत्रकी असलेली हस्तलिखीत नांवे ऑनलाईन सेवेत उडवून शेतकऱ्यांना [illegible] प्रशासनाचा [illegible] होत नाही.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

क्र.कार्या-३ड/जमिन/आरआर-१२३/२०१३
जिल्हाधिकारी कार्यालय, कोल्हापूर
दिनांक - ०४/१२/२०१३

प्रति,

१. स्वीय सहाय्यक, मा. मंत्री, महसूल व खारजमिन, महाराष्ट्र राज्य
२. मा. आयुक्त, पुणे विभाग, पुणे

विषय :- मौजे अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ व १०४७ मध्ये शेतीसाठी झाले अतिक्रमणाबाबत..

संदर्भ:- १.आपले कार्यालयाकडील पत्र क्र.मंत्री/ महसूल/जन/४२५५ दि.३५/५/२००६, दि.८/१२/२००८
२.मा.आयुक्त,पुणे यांचेकडील दि.२६/४/२००६ रोजीच्या अर्जाबाबत

उपरोक्त संदर्भिय पत्रान्वये श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड रा. अकिवाट ता. शिरोळ जि. कोल्हापूर यांनी मौजे अकिवाट ता. शिरोळ येथील मुळ सर्व्हे नं. १६० गट नंबर ९२६ व १०४७ मधील गायरान जमिनी कायम मालकी हक्काने मिळून सनदा मिळणेबाबत आपले कार्यालयाकडे अर्ज केलेला आहे. याबाबत तहसिलदार शिरोळ यांनी स्थानिक चौकशी करून अहवाल सादर केलेला आहे. त्याबाबत वस्तुस्थिती खालील प्रमाणे आहे.

मौजे अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधील क्षेत्र ५८.७१ व गट नं. १०४७ क्षेत्र २८.०९ आर इतके असून गायरान गट नं.९२६ व १०४७ चे क्षेत्र हे पोट खराब क्षेत्र महाराष्ट्र ५/१२ स नोंद असून सदर पोट खराब क्षेत्रात मौजे अकिवाट येथील इसमांना अधिक पाऊस पिकवा योजनेखाली सन १९४६-४७ साली सदर जमीन शासनाने दिली आहे. मौजे अकिवाट हे गांव सन १९४६-४७ साली चिकोडी तालुकेत होते तसेच सन १९४६-४७ साली तत्कालीन चिकोडी तहसिलदार यांनी आदेश दिले नुसार ७/१२ चे पिकपहाणी सदरी अर्जदार यांची नांवे नोंद आहेत. त्याप्रमाणे सदर इसमांचे ताबेत आजतागायत सदर जमीन वहिवाटीस आहे. तसेच मौजे अकिवाट येथील ग.नं.९२६ व १०४७ गायरान (पोटखराब) क्षेत्रात शेतीसाठी अतिक्रमण झालेल्या इसमांचे पत्रक खालील प्रमाणे आहे.

अ.नं.	व्यक्तीचे नांव	गट नंबर	क्षेत्र हे.आर	संचिका पान नं.
	२	३	४	५
	श्री. धनपाल आदगोंडा पाटील	९२६	०.६०	१ ते ५७
	श्री.अप्पु बाबु गायकवाड म.वा.वसंत,नानासो, संजय	९२६	१.२०	१ ते ७३
	श्री. दीपाल आदगोंडा पाटील	९२६	०.६०	१ ते ४९
	श्री भुपाल आदगोंडा पाटील	९२६	०.६०	१ ते ५९

Akivat Tal. Shirol

५	श्री. बंडू आदगोंडा पाटील म.वा.बाळासो. भिमगोंडा, भाऊसो	९२६	[illegible]
६	श्री लक्ष्मण बाबु गायकवाड	९२६	[illegible]
७	श्री अशोक व प्रकाश बसंत तवंदकर	९२६	[illegible]
८	श्री कृष्णात दादू तवंदकर	९२६	[illegible]
९	श्री आप्पासो व रावसो शिंदू सुतार	९२६	[illegible]
१०	श्री बाळू बसप्पा चिंचणे	९२६	[illegible]
११	श्री अर्जुन लक्ष्मण चिंचणे म.वा. आप्पासो, रामगोंडा, भिमगोंडा अर्जुन चिंचणे	१०४७	[illegible]
१२	श्री.बंडू लक्ष्मण चिंचणे म.वा.आप्पासो,परगोंडा, अलगोंडा	१०४७	[illegible]
१३	कलु लक्ष्मण चिंचणे म.वा.बापु, बाळगोंडा, बसगोंडा, शिवगोंडा	१०४७	[illegible]

सदर प्रकरणी अतिक्रमीत इसमांचे मौजे अकिवाट ता. शिरोळ मधील गट न [illegible] १०४७ याचे मुळ संचिकेला सन १९४६ पासुन ते सन २०११-१२ पर्यंतचे ७/१२ उतारे प्रकरणी समाविष्ट केले आहेत. तरेच अतिक्रमीत क्षेत्राजवळचे शेतक-यांचे जबाब प्रकरणी [illegible] आहेत.

मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ येथील अशोक लक्ष्मण गायकवाड वगैरे यांचे गट न [illegible] व १०४७ मधील गायरान जमीन अतिक्रमण नियमीत करुन कायम भाडेपट्टा [illegible] मिळणेबाबत मागणी केलेली आहे. वरील प्रमाणे सदरची अतिक्रमण असुन [illegible] अतिक्रमणेही सन १९४६-४७ पासुन आजतागायत आहेत. मौजे अकिवाट हा गाव कर्नाटक राज्यात चिकोडी तालुक्यात होता. गाव कामगार तलाठी यांनी शासकीय [illegible] संबंधित अतिक्रमणदार यांच्या नावाची नोंद ७/१२ उतारे पहाता पीक पाहणी कोष्टक [illegible] १९४६-४७ चे उतारे पहाता ७/१२ सदरी तत्कालीन चिकोडी तालुक्यामध्ये तहसिलदार [illegible] दिले आदेशाने नमूद केल्याचे दिसून येते.

अतिक्रमीत जमीनीचे पंचनामेमध्ये पीकांचे व झाडांची नोंद केलेली [illegible] वहिवाटीबाबत शंका उपस्थित होते. त्याबाबत दिनांक ७/५/२००६ इ. रोजी फेरपंचनामा केलेला असून त्यामध्ये झाडांच्या नोंदी केलेल्या आहेत, झाडे अतिक्रमण करणारे शेतक-यांनी लावलेची दिसुन येतात. अतिक्रमणदार हयांचे प्रत्येकाचे स्वतंत्र प्रकरण असून अशा १३ संचिका आहेत. प्रत्येक प्रकरणामध्ये सन १९४६-४७ पासूनचे ७/१२ व ८अ आहेत. अतिक्रमण क्षेत्राच्या मोजणी नकाशा व सरासरी आकाराचे पत्रक जोडलेले आहे. लोकल फंड पत्रक जोडलेले आहे. अतिक्रमणदार यांनी सन १९४६-४७ ते २००५-०६ अखेर सरासरी आकार व लोकल फंड भरलेला आहे. त्याच्या पावत्या प्रत्येक प्रकरणास जोडलेल्या आहेत.

याकामी अतिक्रमणदार हयाचे वतीने घेतलेला अशोक गायकवाड हयांचा जबाब पहाता

,व पूर्वीचे प्रकरणातील अतिक्रमणदार हयाचे जबाब पहाता अतिक्रमण केलेले क्षेत्र सन १९४६-४७ पासून आजअखेर कसणेस आहे. जमीनीची प्रत माळरान आहे. सन १९४६-४७ साली त्यावेळच्या शासनान अधिक धान्य पिकवा या योजनेखाली जमीन कसणेस दिलेली होती. त्याप्रमाणे त्यांची आजतागायत वहिवाट आहे. २८ नोव्हेंबर १९९१ च्या परिपत्रकाप्रमाणे अतिक्रमण नियमित करुन घ्यावे अशी अतिक्रमण धारकांची विनंती आहे. पूर्वीचे शासनाने त्यांना एकसाल कबुलायतीने जमिनी दिलेल्या होत्या हया मालकी हक्काने मिळाव्यात अशी विनंती केलेली आहे.

तसेच सदरचे गट नंबर मध्ये १३ लोकांनी अतिक्रमण केले आहे असे स्थानिक चौकशी केली असता दिसून येते. सदर इसमांनी गायरान जमीनीवर केलेले अतिक्रमण हे सन १९४६-४७ पासुनचे असून सदरच्या अतिक्रमणाबाबत महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. एलइएन-१०९०/प्र.क्र.१७२/ज-१, मंत्रालय, मुंबई दिनांक २८/११/१९९१ नुसार यापुर्वी कार्यवाही होणे आवश्यक होते व मा. विभागीय आयुक्त, पुणे यांचेकडील परिपत्रक क्र. मह.-२/जमीन(ग्रा)२०४६ चे परिच्छेद क्र. १ नुसार नियमानुकुल करणेबाबतची कार्यवाही दिनांक ३१ मार्च, १९९२ पुर्वी होणे आवश्यक होते तसेच महसूल व वन विभाग शासन निर्णय क्र. जमीन-०३/२०११/प्र.क्र.५३/ज-१, मंत्रालय, मुंबई दिनांक १२/७/२०११ चे परिच्छेद क्र. ६ नुसार दिनांक २८/११/१९९१ चे शासन निर्णयान्वये दिनांक १/४/१९७८ ते १४/४/१९९० या कालावधीत भागसवर्गीय व इतर भूमीहीन व्यक्तींची शासकीय पड व गायरान जमीनीवर व दिनांक २८/११/१९९१ चे शासन निर्णयातील अटी व शर्तीनुसार पात्र ठरत असलेली अतिक्रमणे नियमित करणेचा व अपात्र अतिक्रमणे निष्कासित करणेचा निर्णय घेणेत आला आहे. तसेच यापूर्वी अतिक्रमण नियमानुकुल करणेबाबत कोणताही आदेश झालेला नाही.

सदरची जमिन मौजे अकिवाट गट नं. ९२६ व १०४७. ही जमिन आहार अन्नधान्य योजनेखाली एका वर्षाच्या कबुलायतीने देण्यात आली होती. परंतु ७/१२ वरील पिकपाणी पाहता गट नं. ९२६ मधील अतिक्रमणातील बरीच जमीन पडीक आहे. तहसिलदार यांचा आदेश प्राप्त नाही. अतिक्रमण करणा-या १३ व्यक्तीपैकी ११ व्यक्ती या भूमीहीन नाहीत. ग्रामपंचायत मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ सभा क्र. ४ दिनांक २५/१/१९९३ रोजीचा ठराव क्र. २६ परिच्छेद २ नुसार गट नं. ९२६ मध्ये कृष्णात दादू तवंदकर यांच्याकडील क्षेत्रात थोडे वनीकरण येते. त्याचे एकूणचे क्षेत्र १ हे. आहे व अतिक्रमण केलेल्या क्षेत्रापैकी १ हे क्षेत्र पड आहे. ७/१२ मध्ये १९७६ ते १९७९ या कालावधीमध्ये पिकपाण्याला कुणाचेही नाव नाही. १९७९ नंतर त्यांची नावे आहत.

सन १९४६-४७ साली सदर जमीन (गट नं. ९२६ व ग.नं. १०४७) अधिक धान्य पिकवा योजनेखाली शासनाने दिली आहे असे म्हटले आहे. मात्र त्यासंदर्भातील आदेश अथवा हुकूम उपलब्ध नाही.

वरील वस्तुस्थिती पाहता तसेच गायरान जमिनीबाबतच्या शासन निर्णय दिनांक १२ जुलै, २०११ चे परिच्छेद क्र ६ नुसार दिनांक २८/११/१९९१ चे शासन निर्णयान्वये दि.

प्रस्तावना-

भूमिहिन शेतमजूर व ज्यांना इतर उत्पन्नाची साधने नसतात अशा व्यक्तींना [illegible] व्यवसाय करण्यासाठी शासकीय पड व गायरान जमिनीवर अतिक्रमण केली आहेत. [illegible] व भूमिहिनांना या अतिक्रमणामूळे शेती व्यवसायासारखे साधन मिळाले [illegible] या बाब लक्षात घेऊन अशा जमिनीवरील अतिक्रमणे नियमाकुल करण्याबाबत [illegible] निर्णय घेतला आहे. या प्रकरणामध्ये शासनकीय पड व गायरान जमिनीवर [illegible] झालेली अतिक्रमणे नियमानुकुल करण्याबाबत शासन निर्णय महसुल व वन [illegible] क्र. एलइएन १०९०/प्र.क्र. १७२/ज-१ दिनांक २८ नोव्हेंबर १९९१ च्या [illegible] नियमांची माहिती घेणार आहोत.

गायरान जमिनीवर झालेले अतिक्रमण केले आणि एक दोन वर्षातच ते नियमानुकूल झाले असे होत नाही. ही एक समयबध्द प्रक्रिया आहे. नियमानुकूल या प्रक्रियेमध्ये अतिक्रमण करणारी व्यक्ती त्याने व्यापलेले क्षेत्र, त्याचे वास्तव्याचे ठिकाण, व [illegible] कालावधी इत्यादींचा विचार होतो. नियमानुकूल करण्याच्या प्रक्रियेमध्ये [illegible] प्रक्रिया होती जाते. मा. जिल्हाधिकारी, मा. उप विभागीय अधिकारी, [illegible] व भूमि अभिलेख कार्यालयातील कर्मचारी यांच्या पहाणी व प्रत्यक्ष प्रस्तावावून [illegible] जागा नियमानुकूल होते.

त्यासाठी शासकिय शुल्क, मोजणी, अतिरिक्त क्षेत्राचा ताबा घेवून अशी [illegible] निष्कासित करणे. इत्यादी प्रक्रिये नंतर संबंधीत अतिक्रमण केलेल्या [illegible] त्या जागेचा ताबा देणे व तसा सरकारी आदेश / सनद देणे अपेक्षीत असते या [illegible] आपण पुढे माहिती घेणार आहोत.

शासकिय पड आणि गायरान जमिनवरील १२ वर्षापासून अधिक काळ अतिक्रमण असलेल्या मागासवर्गीय भूमिहिन शेतमजूर व इतर व्यक्तीनंची शेतीसाठी केलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्यासाठी महाराष्ट्र जमिन महसूल संहितेच्या कलम ४० च्या आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे नियम १९७१ च्या प्रकरणात उल्लेख करण्यात आलेला आहे. नियम ४३ च्या तरतुदीमधील ओदशात अंशत बदल केलेले आहेत. त्यानूसार खालील अटी व शर्ती संबंधी धोरणात्मक निर्णय घेण्यात आला.

२८ नोव्हेंबर १९९१ मध्ये त्यापूर्वी १२ वर्ष व त्या पेक्षा अधिक काळापासून शेती प्रयोजनासाठी केलेली अतिक्रमणे पुढील प्रमाणे नियमित करण्यात आली.

राहण्याचे ठिकाण व त्याचे अंतर-

शासकिय पड किंवा गायरान या जमिनीवर अतिक्रमण झाले असेल व ते नियमाकुल करण्याचे असेल तर त्यासाठी अशा जागेवर अतिक्रमण केलेली व्यक्तीचे राहण्याचे ठिकाण हा महत्वाचा घटक मानला आहे. शासकिय निधमान्वये अतिक्रमण जागा नियमानुकुल करण्यासाठी अतिक्रमण केल्याल्या व्यक्तीचे घर किंवा राहते ठिकाण हे त्या जागेपासून जास्तीत जास्त ८ किलोमिटर पेक्षा जास्त असता कामा नये.

व-याच वेळा अगदी लांब असणारी व्यक्ती किंवा दुस-या गावातील व्यक्ती इतर जागेवर येवून अतिक्रमण करते. त्यात उदर निर्वाह हा हेतू नसून जागा बळकवणे असा हेतू असतो. म्हणून युव्हल प्लेस ऑफ रेसीडिन्सी विचार घेण्यात आलेली आहे.

[illegible]

[illegible] किंवा गायरान या जमिनीवर अतिक्रमण केवळ अतिरिक्त जागा [illegible] इतर उपयोगासाठी जागा प्राप्त व्हावी असा हेतू असू नये म्हणून [illegible] एक वर्ष तरी कसलेली असावी अशी अट आहे. [illegible] केवळ अतिक्रमण केले जाते परंतू इतर व्यवसाय व उदर [illegible] साधने असल्याने सदर जमिन कसली जात नाही. यावरून [illegible] वर की, सदर अतिक्रमण हे केवळ जागा प्राप्ती उदेशानेच [illegible] शेती व्यवसायातून उदर निर्वाह हा उदेश स्पष्ट होत [illegible] अशी जमिन एक वर्षही कसलेली नसेल तर ती नियमाकुल

[illegible]

[illegible] पड किंवा गायरान मोठया प्रमाणात उपलब्ध आहे. [illegible] मोठे क्षेत्र अतिक्रमीत करतात. त्यावर नियमाने पीक [illegible] सुहानभूती म्हणून व भूमिहिन व मागासवर्गीय व [illegible] साधने नाहित म्हणून अतिक्रमण झाले असा अर्थ [illegible] असल्याने मी जेवढे अतिक्रमण केले तेवढे [illegible] त्यासाठी किमान त्या कुटुंबाची गरज भागेल [illegible] कसल २ हेक्टर जिरायत जमिन एवढेच क्षेत्र [illegible] घेतली पाहिजे. त्यामूळे गायरान अतिरिक्त [illegible] गायरान उपलब्धही होते.

- **अतिक्रमण धारकास २ हेक्टर जमिन पूर्ण करण्यासाठी प्रयत्न-**

  जर एखांद्या व्यक्तीने अतिक्रमण केलेली जिरायत जागा ही कमी आहे. अशा वेळी भविष्यात पुन्हा ती व्यक्ती अधिक उत्पादनासाठी अतिक्रण करू नये व पुन्हा अतिक्रमण व नियमाकुल अशी समस्या निर्माण होवू नये व अतिक्रमण केलेल्या व्यक्तीचे चरितार्थ चालावे म्हणून कमी क्षेत्र अतिक्रमण केले असलेल्या व्यक्तीला अक्य असल्यास दोन हेक्टर जमिन पूर्ण करण्याकडे भर देण्यात आलेला आहे.

- **कलम ५० च्या तरतुदी -**

  अतिक्रमण करणा-या व्यक्तीने अतिक्रणाच्या संपूर्ण कालावधीतील आकारणी असेसमेंन्ट आणि महसूल संहितेच्या कलम ५० च्या तरतुदी प्रमाणे दंड आकारलेला असल्यास तो भरणे आवश्यक राहिल. असे केले तरच सदर सरकारी जमिनीची विल्हेवाट नियमान्वये दंड न भरल्यास असे अतिक्रमण नियमाकुल होणार नाहीत.

सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे नियम १९७१-

शासकिय पड व गायरान या बाबत महाराष्ट्र जमिन महसूल संहितेत सरकारी जमिनीची विल्हेवाट करणे यातील तरतुदी नुसार अतिक्रमण करणारी व्यक्ती जर मागासवर्गीय असेल तर जमिनीच्या आकारणीच्या ६ पटी इतकी आणि अतिक्रमण करणारी व्यक्ती मागासवर्गीय नसेल तर अशा व्यक्तीने २४ पटी इतकी कब्जेहक्काची रक्कम महाराष्ट्र जमीन महसूल नियम १९७१ च्या तरतुदी भरणे आवश्यक आहे. तरच सदर जमिन नियमाकुल होईल.

अतिक्रमणे नियमानुकूल होण्यासाठी महत्वाच्या अटी व शर्ती

६ आकारणी व सरकारी जमिन वाटप नियम-

अतिक्रमण करणा-या व्यक्तीला अतिक्रमण नियमाकुल करणेसाठी जमिनीच्या कृषिक वापराबाबत सर्वसाधारण /ऑर्डिनरी कृषिक आकारणी भरण्यास पात्र राहिल शिवाय सन १९७१ च्या सरकारी जमिनी वाटपाबाबतच्या नियमातील नियम ४३ चे १ अ मधील क्रमांक चार, पाच आणि सहा या शर्तीही अतिक्रमण करणा-या व्यक्तीवर बंधनकारक राहतील. असे अतिक्रमणक करणा-या व्यक्तीला मान्य झाल्यानंतरच त्याने केलेले अतिक्रमण हे नियमानुकूल करण्यात येते. त्याच प्रमाणे सदर नियमांच्या अधिन राहूनच व अटी शर्तीवरच जमिनीचे नियमानुकूल प्रक्रिया केली जाईल

[प्रधानाचे आदेश व सनदा -

या निर्णयाप्रमाणे नियमानुकूल करावयाच्या अतिक्रमणाबाबत नियम ११ चे ५ मध्ये विहित केलेली वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा आणि नियम १७ खाली विहित केलेली जमीन वाटपाबाबतची कार्यपध्दती शिथील करण्यात यावी आणि जमिन प्रधानाचे आदेश आणि सनदा अतिक्रमण करणा-या व्यक्तीच्या आणि त्याच्या पत्नीच्या म्हणजेच अविवाहीत, विदूर व विधवा व्यक्ती सोडून नावाने शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्रमांक एलएनडी १०९६/१०४४/८६-ज १, दिनांक ७ मे १९९० मध्ये दिलेल्या सूचनाप्रमाणे काढण्यात देण्यात यावेत.

तुकडे जोड व तुकडे बंदी जमिनी-

जेवढे अतिक्रमित क्षेत्र नियमानुकूल करण्यास अनुज्ञेय आहे तेवढयाच क्षेत्रातील अतिक्रमणे तुकडे जोड आणि तुकडे बंदी अधिनियम १९४८ च्या तरतुदींचा भंग होत असला तरीही नियमानुकूल करण्यात यावे.

नियमानुकूल न होणारी गायरान व शासकिय पड अतिक्रमण

गावगावातील गुरचणासह, सार्वजनिक वापराखालील [illegible] सार्वजनिक वापरातील वहिवाटी, रस्ते, पाणंद रस्ते व अन्य सार्वजनिक [illegible] जमिनीवर होणारी अतिक्रमणे, अनाधिकृत बांधकामे व अनधिकृत वापर [illegible] अत्यल्प प्रमाणात अशा जमिनी उरलेल्या आहेत. ही परिस्थिती ग्रामिण [illegible] शहराच्या व्यथा फारच विकट आहेत. नगरपालिका महानगरपालिका [illegible] शासकिय पड व त्याठिकाणी होणारे अतिक्रमणे यातून जास्तच समस्या [illegible] आहेत. मोकळया जागांचे प्रमाण अत्यल्प होत चालले आहे.

भविष्यात अतिक्रमण व त्यातून येणा-या समस्यांचे स्वरूप लक्षात घेता [illegible] णयबंद घालणे महत्तवाचे आहे. त्या बाबत मा. सर्वोच्च न्यायालयाने देशात [illegible] निरिक्षण नोंदविले आहे. यावर शासनाने वेळोवेळी शासकीय पड व [illegible] अतिक्रमणे निस्तारीत करण्यासाठी ठोस धोरणे उपलब्धतेनुसार [illegible] भूमिहीन व मागासप्रवर्गाप्रमाणेच इतर उदर निर्वाहाचे साधने [illegible] अतिक्रमण केलेली जागा नियमानुकूल करण्यासाठी दावित्व दाखवले आहे.

शासकिय जमिनीची विल्हेवाट या निकषाकडे लक्ष्य [illegible] करून अशा जमिनी विषयी योग्य निर्णय घेण्यात आलेले आहे. गायरान [illegible] या बाबत राज्य व केंद्र शासनाचे सार्वजनिक हीताचे उपक्रम सोडून [illegible] पूर्वक निर्णय घेण्यात येतात. असे असले तरी व-याच प्रमाणात [illegible] झालेली आढळतात. या बाबत शासनाने सदर अतिक्रमणे ही [illegible] वेळोवेळी शासनाने निर्णय दिलेले आहेत. अशी अतिक्रमणे व क्षेत्र [illegible] माहिती असणे आवश्यक आहे. म्हणजे त्या विरुध्द सनाजिक [illegible]

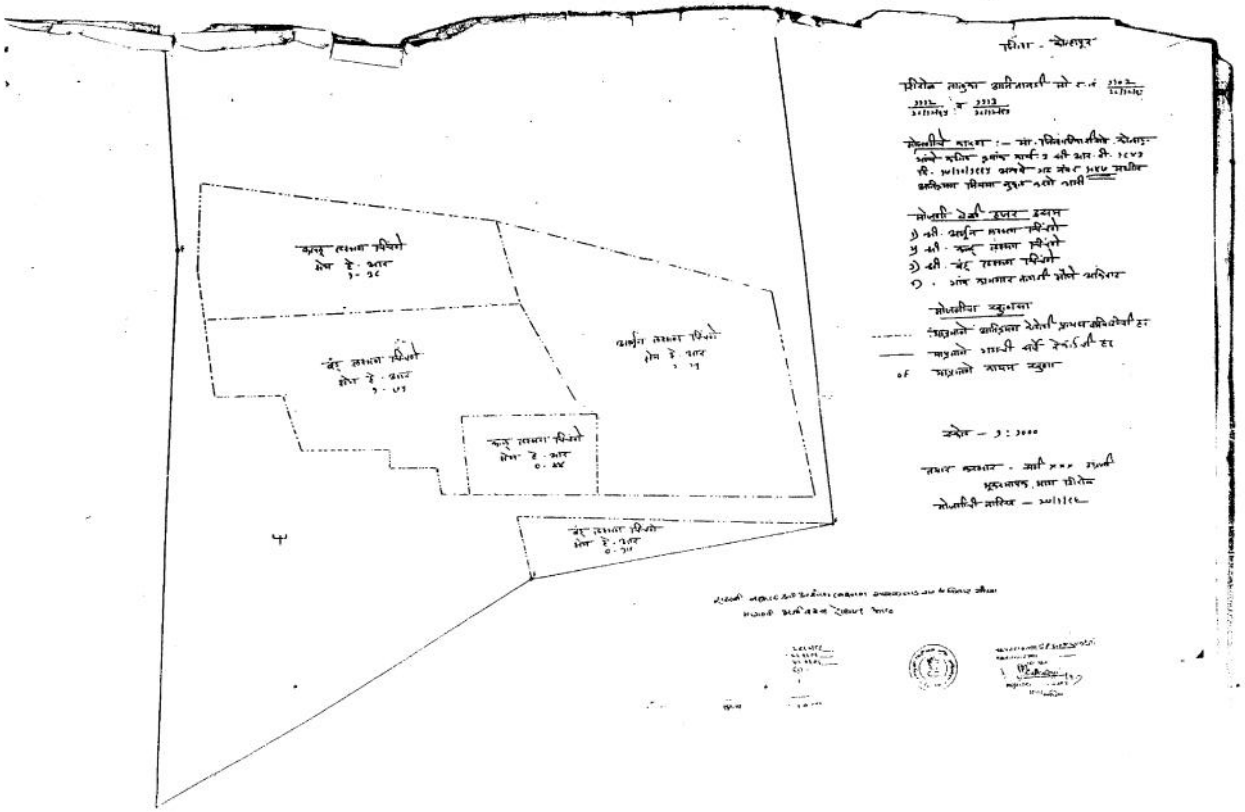
मौजा - देवलापूर
कमल तलाव गिट्टी
क्षेत्र हे. आर
१.२८
बेंद तलाव गिट्टी
क्षेत्र हे. आर
१.७२
वाघोरा तलाव गिट्टी
क्षेत्र हे. आर
१.१५
बेंद तलाव गिट्टी
क्षेत्र हे. आर
०.४४
बेंद तलाव गिट्टी
क्षेत्र हे. आर
०.१४
४

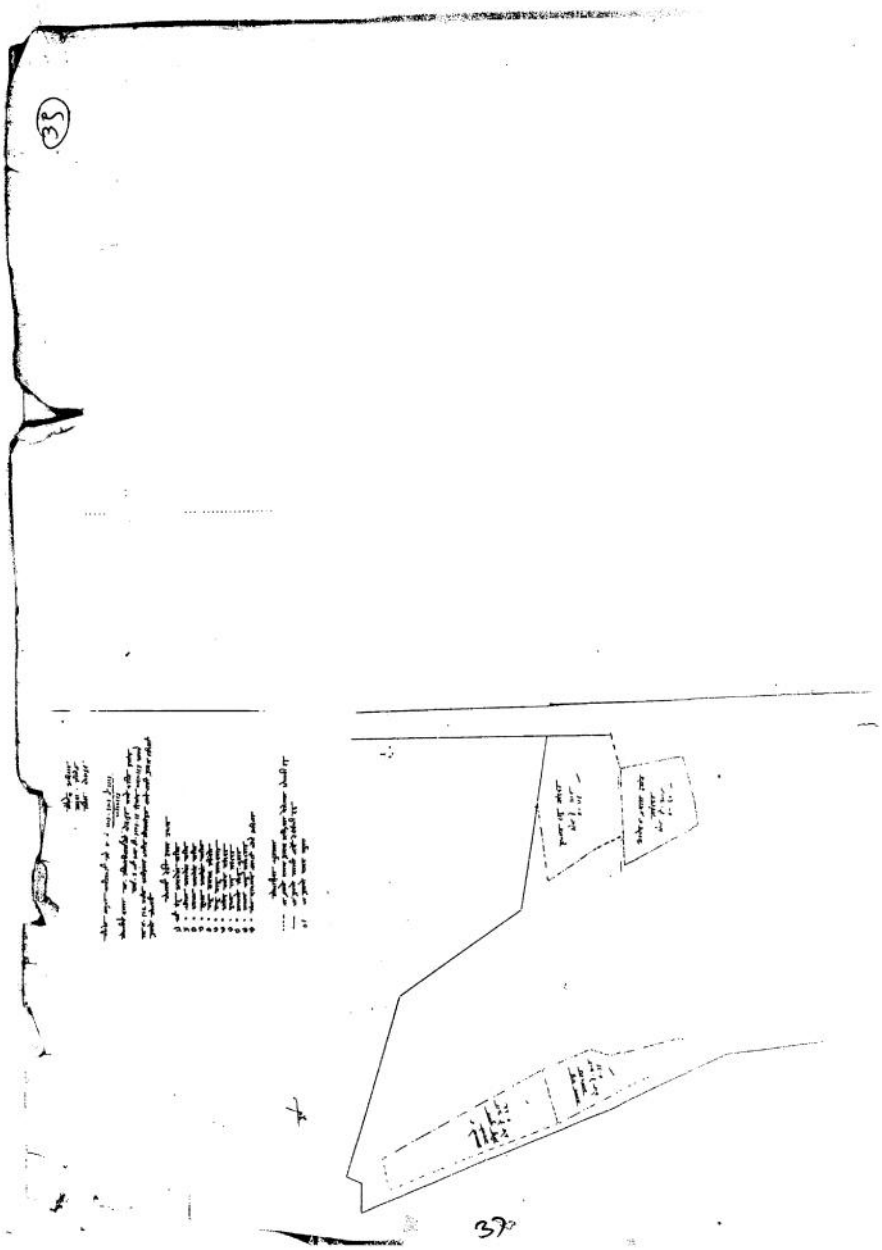

(शा.म.मु) एचबी ३३५२–४ (३५०-३-२०१८)

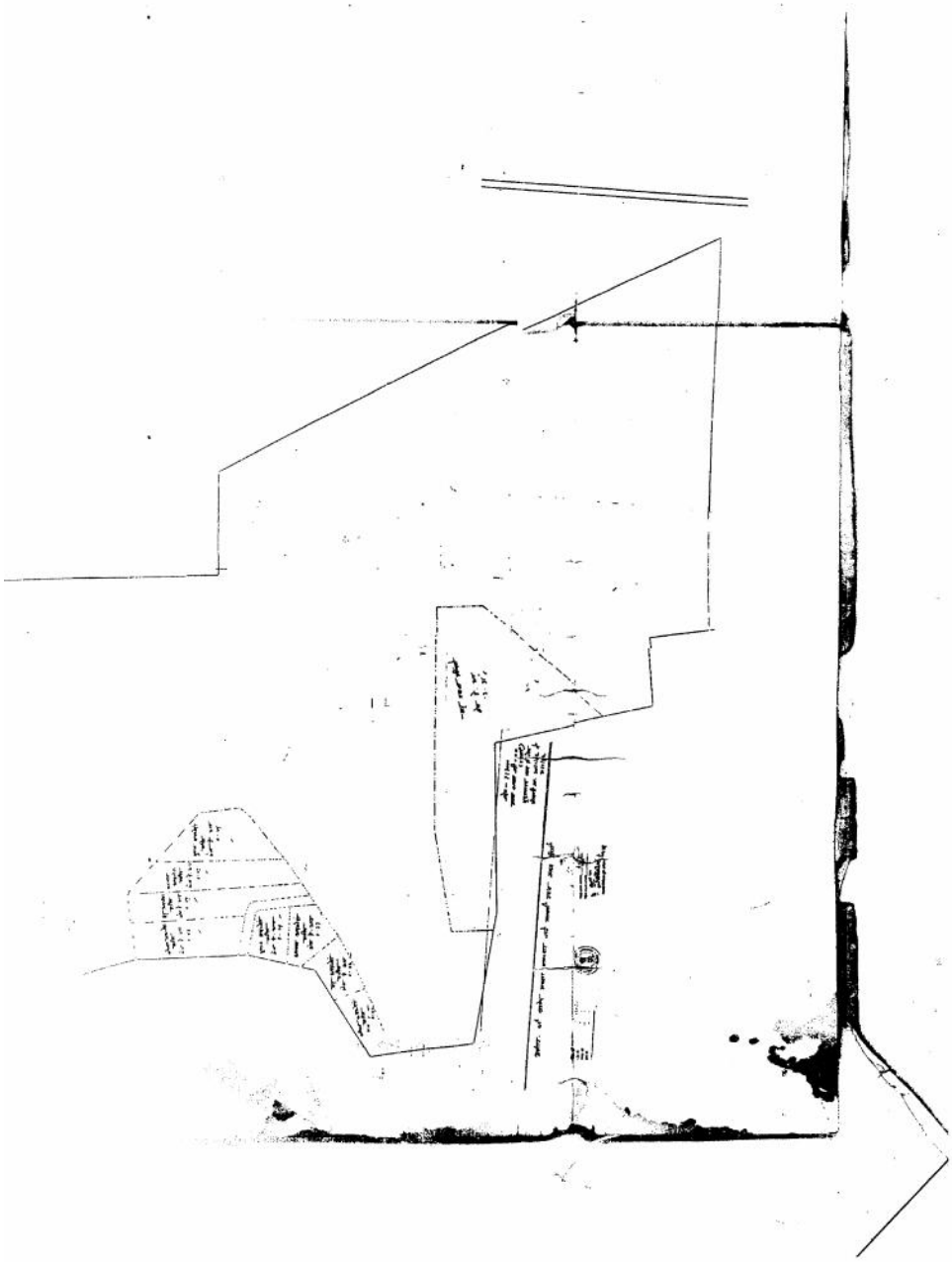

परिशिष्ट दोन

विभागाने सादर केलेली माहिती

परिशिष्ट-दोन अ

महाराष्ट्र शासन

विअस.२०१७/५१२४३/ प्र. क्र.२०/ज ५अ
महसूल व वन विभाग, १ ला मजला,
मंत्रालय, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक:- २४.०५.२०१७.

प्रति,

अवर सचिव (समिती)
महाराष्ट्र विधानमंडल सचिवालय,
विधानभवन, मुंबई ४०० ०३२

विषय :- "मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत" या विषयावरील ॲड रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांचा विनंती अर्ज.

संदर्भ :- १. आपले पत्र क्र.५१२४३/५१८४३/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.३१/१२/२०१६
२ आपले पत्र क्र.२३०२/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.१३/०१/२०१७
३ आपले पत्र क्र.१२५८५/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२१/०४/२०१७
४. आपले पत्र क्र.१२८१८/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२५/०४/२०१७
५. आपले पत्र क्र.१३७६५/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.०५/०५/२०१७
६. आपले पत्र क्र.१४९७९/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२३/०५/२०१७

महोदय,

"मौजे आकिवाट (ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर) येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करुन देण्याबाबत" या विषयावरील ॲड रामहरी रुपनवर, विपस यांच्या दिनांक १४.१२.२०१६ च्या मा. सभापती, विधान परिषद यांना लिहिलेल्या अर्जाच्या अनुषंगाने मा. उपसभापती तथा समिती प्रमुख यांनी दिलेल्या निदेशानुसार विधान परिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक गुरुवार दिनांक २७ एप्रिल, २०१७ रोजी आयोजित करण्यात आली होती, तथापि सदर बैठक आता पुढे ढकलली असून सदर बैठक आता दिनांक २९.०५.२०१७ रोजी आयोजित केली असल्याचे दिनांक २३.०५.२०१७ च्या पत्रान्वये कळविले आहे. अर्जातील विषयाच्या अनुषंगाने अद्ययावत माहितीच्या ४० प्रती विधान मंडळास पाठविण्याबाबत उपरोक्त क्र. ३ येथील पत्रान्वये सूचीत केले आहे. त्यानुसार वर नमूद विषयाच्या अद्ययावत माहितीच्या ४० प्रती सोबत जोडून पाठवीत आहे.

आपला,

(ना. रा. ढाणे)
कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग

परिशिष्ट—दोन (अ)

नस्ती. क्र.विआस-२०१७/५१२४३/ प्र. क्र.२०/ज ५अ

महसूल व वन विभाग/ज-५अ

"मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत"
या विषयावरील ॲड रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांचा विनंती अर्ज.

अ.क्र.	मुद्दा	विभागाचे अभिप्राय
१	"मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गट नं. ९२६ व गट नं. १०४७ मधील गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत"	मौजे- अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधिल क्षेत्र ५८ हे. ७१ आर व गट नं. १०४७ क्षेत्र २८ हे. ०९ आर इतके असुन सदरचे क्षेत्र हे पोट खराब क्षेत्र म्हणून ७/१२ पत्रकी नोंद आहे. सदर पोट खराब क्षेत्र मौजे अकिवाट येथील व्यक्तिंना अधिक धान्य पिकवा या योजनेखाली सन १९४६-४७ खाली कर्नाटक शासनाने दिले आहे. मौजे अकिवाट हे गाव सन १९४६-४७ खाली कर्नाटक राज्यात चिकोडी तालुक्यात होते. तसेच सन १९४६-४७ साली तात्कालीन तहसिलदार चिकोडी यांचे आदेशानुसार ७/१२ पत्रकी पिकापाणी सदरी श्री. लक्ष्मण बाबू गायकवाड म.वा. श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड वगैरे इतर यांची नावे नोंद आहेत. तसेच सन १९४६ -४७ पासून अतिक्रमणधारकांची नावे गाव नमुना १- ई यास नोंद असल्याचे दिसून येते. प्रस्तुत जमिन कर्नाटक शासनाने सदर अतिक्रमणधारकांना सन १९४६-४७ साली एक वर्षासाठी कबुलायतीने दिलेल्या होत्या. परंतु सदर कबुलायती अथवा तात्कालिन तहसिलदार चिकोडी यांचेकडील आदेशाची प्रत अर्जदार यांचेकडे मागणी केले असता आढळून येत नाही. शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र. एलईएन-१०७८/३४८३-ग१, दिनांक २७ डिसेंबर, १९७८ अन्वये शासकीय पड, गायरान व वन जमिनीवर झालेली व दिनांक ३१ मार्च, १९७८ रोजी अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याबाबतचे आदेश करण्यात आले आहेत. परंतु दिनांक ३१ मार्च, १९७८ नंतरही मोठ्या प्रमाणावर अतिक्रमणे झाली असल्याने मागासवर्गीय व इतर व्यक्तींनी शेतीसाठी केलेली अतिक्रमणे काही अटी व शर्तीवर नियमानुकूल करण्याबाबतचा शासनाने धोरणात्मक निर्णय क्र.एलईएन-१०९०/प्र.क्र.१७२/ज-१, दिनांक २८ नोव्हेंबर, १९९१ अन्वये घेण्यात आला होता. मा. सर्वोच्च न्यायालयातील सिव्हिल अपील ११३२/२०११ (जसपालसिंग विरुद्ध पंजाब सरकार) मधील दिनांक २८.०१.२०११ चा निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्र. जमीन-०३/२०११/प्र.क्र. ५३/ज-१, दिनांक १२ जुलै, २०११ अन्वये ज्या प्रकरणात शासनाच्या निर्णयाद्वारे भूमीहिन शेतमजूर, अनुसूचीत जाती/जमातीतील व्यक्ती इत्यादींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याबाबत यापुर्वीच निर्णय घेण्यात आला आहे, अशी अतिक्रमणे तसेच शाळा, दवाखाना किंवा इतर सार्वजनिक प्रयोजनार्थ बांधकाम यांची अगोदरच अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे वगळून अन्य प्रयोजनाकरिता गायरान/गुरचरण व गावच्या सार्वजनिक वापरातील जमिनीवरील अन्य प्रयोजनांसाठी झालेली अतिक्रमणे तथा अनधिकृत बांधकामे फार जुनी असली व बांधकामावर फार खर्च केला असला तरी तात्काळ निष्काषित करण्याची कार्यवाही संबधीत स्थानिक स्वराज संस्था यांनी विशेष कृती कार्यक्रम तयार करुन करण्याबाबत आदेशीत केले आहे. सदर प्रकरणी मौजे- अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधिल व गट नं. १०४७ मधील झालेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करणेबाबत यापूर्वी आदेश झालेला नाही. उपरोक्त उल्लेखित वस्तुस्थिती व दिनांक १२ जुलै,२०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही. या अनुषंगाने अर्जदार यांनी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर कार्यालयाकडे केलेल्या अर्जाबाबत अर्जदारास निकाली समज देणेत आलेली आहे. अर्जदार यांनी मागणी केलेली जमीन ही गायरानमधील असलेने दिनांक: १२ जुलै,२०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदी नुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही, अशी वस्तुस्थिती आहे.

सार्वजनिक वापरातील जमिनी / गायरान जमिनी इतर प्रयोजनासाठी वापरण्यावर निर्बंध घालण्याबाबत व अतिक्रमणे निष्कासित करण्याबाबत...

महसूल व वन विभाग
शासन निर्णय क्र.जमीन ०३/२०११/प्र.क्र.५३/ज-१
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक : १२ जुलै, २०११.

वाचा : १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. १०७८/२६१६/७७७/ग-६, दि.२६.३.१९८४.
२) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग क्र.जमीन १०१९/१०१७/प्र.क्र.५९/ज-१, दिनांक २८.६.१९९९.

प्रस्तावना :

ब्रिटीश कालावधीपासून स्थानिक गावकरी / गावाच्या निरनिराळया सार्वजनिक वापरासाठी शासकीय जमिनी संबंधित ग्रामपंचायतीकडे निहित (Vest) केलेल्या आहेत, जसे की गुरचरण / गायरान जमीन, खळवाड, निरनिराळे सार्वजनिक उत्सव साजरे करण्यासाठी जमीन, स्मशानभूमी, सार्वजनिक तलाव इत्यादी.सदर जमिनीवर संबंधित गावाच्या वहिवाटीचे हक्क तथा अधिकार असतात. परंतु अलीकडच्या काळात वर नमूद केलेल्या सार्वजनिक जमिनीचा वापर अनधिकृतरित्या अन्य प्रयोजनासाठी करण्याची प्रवृत्ती मोठया प्रमाणावर वाढलेली आहे. त्यामुळे गावकऱ्यांच्या मुलभूत अधिकारावर अनिष्ट परिणाम होत असून गावाच्या मुलभूत गरजा व गुरचरणासाठी अशा जमिनीची दिवसेदिवस कमतरता भासू लागली आहे. पर्यायाने गावातील गुरचरणासह, सार्वजनिक वापराखालील जमीन, तलाव, सार्वजनिक वापरातील वहीवाटाचे रस्ते, पाणंद रस्ते व अन्य सार्वजनिक वापरातील जमिनीवर होणारी अतिक्रमणे, अनधिकृत बांधकाम व अनधिकृत वापर यामुळे सध्या अत्यल्प प्रमाणात अशा जमिनी उरलेल्या आहेत. अर्थात त्याचा गावकऱ्यांच्या सार्वजनिक सोयी सुविधा तथा वापरावर विपरीत परिणाम झालेला आहे.

२. गायरान जमीन गुरचरणासाठी ग्रामपंचायतीकडे निहित अथवा वर्ग केलेली असते. बऱ्याच वेळेला स्थानिक गावकऱ्यांकडून अथवा ग्रामपंचायतीकडून अनधिकृतरित्या अशा जमिनींचा धार्मीक वा अन्य वास्तूंच्या उभारणीसाठी, व्यापारी स्वरुपाच्या बांधकांमासाठी करण्यात येतो किंवा अशा जमिनीचे वाटप हितसंबंधित व्यक्तीना करण्यात येते. परंतु त्याबाबत स्थानिक महसूल यंत्रणेमार्फत अथवा ग्रामपंचायतीकडून कोणतीही कारवाई होत नाही. पर्यायाने गावकऱ्यांच्या सार्वजनिक वापराच्या जमिनी शिल्लक राहत नाहीत अथवा अल्प प्रमाणात शिल्लक राहतात. त्यामुळे ग्रामस्थांच्या सोयी सुविधा व वापरावर बंधने येतात.

३. गुरचरण अथवा गायरान जमिनीच्या वाटपाबाबत शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र. १०७८/२६१६/७७७/ग-६, दि.२६.३.१९८४ नुसार धोरण ठरविण्यात आले आहे. त्यानुसार गायरानासाठी राखुन ठेवलेली जमीन इतरत्र जमीन उपलब्ध नसेल तरच आणि गायरानाचे क्षेत्र त्या गावाच्या एकंदर लागवडीखाली येणाऱ्या

क्षेत्राच्या ५ टक्के पेक्षा कमी होत नाही, याची खात्री झाल्यावरच सार्वजनिक उपयोगासाठी उपलब्ध करुन देण्याबाबत विचार व्हावा, असा निर्णय घेण्यात आला आहे.

४. सदर निर्बंधामुळे ग्रामीण भागात त्या गावाच्या मुलभूत नागरी सोयी-सुविधा उदा.पाणी पुरवठा, दवाखाना, शाळा, केंद्र व राज्य पुरस्कृत योजना तथा ऊर्जा पुरवठा इत्यादी करिता जमीन उपलब्ध करुन देणे अडचणीचे ठरु लागले त्यामुळे शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग क्र.जमीन १०१९/१०१७/प्र.क्र.५९/ज-१, दि.२८.६.१९९९ च्या शासन परिपत्रकानुसार पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला:-

"सर्वांगीण ग्रामीण विकासाच्या दृष्टीने मुलभूत नागरी सुविधा उदा.पाणी पुरवठा, दवाखाना, शाळा बांधकाम, ऊर्जा पुरवठा इत्यादी प्रयोजनाकरिता जमिनीची आवश्यकता असेल आणि त्या ठिकाणी अन्य शासकीय जमीन उपलब्ध नसेल अथवा ज्या सार्वजनिक प्रयोजनासाठी जमिनीची आवश्यकता आहे त्या प्रयोजनासाठी अन्य कोणतीही जमीन उपयुक्त नसेल तर अशा प्रकरणात प्रस्तुत प्रयोजनसाठी संबंधित ग्रामपंचायत क्षेत्रातील लागवडीखालील एकूण क्षेत्राच्या किमान ५ टक्के गायरान जमीन शिल्लक राहण्याची अट शिथिल करुन ती जमीन उपलब्ध करुन देण्यात यावी. मात्र, त्याकरीता स्थानिक ग्रामपंचायतीने तसा सुस्पष्ट उलेख करुन ठराव मंजूर करणे व त्या ठरावावर संबंधित कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद यांची शिफारस असणे आवश्यक राहील."

५. शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग क्रमांक जमीन ०८/२००८/प्र.क्र.११३/ज-१, दि.२८.५.२०१० च्या शासन परिपत्रकानुसार गायरान जमीन मंजूर करताना <u>ग्रामपंचायतीच्या ठरावाबरोबरच ग्रामसभेचा सुस्पष्ट ठराव असणे देखील बंधनकारक केले आहे</u>.

६. दि.२८.११.१९९१ च्या शासन निर्णयान्वये दि.१.४.१९७८ ते दि.१४.४.१९९० या कालावधीत मागासवर्गीय आणि इतर भूमीहीन व्यक्तींची शासकीय पड व गायरान जमिनीवर शेतीसाठी झालेली व सदर शासन निर्णयातील अटी/शर्तीनुसार पात्र ठरत असलेली अतिक्रमणे नियमित करण्याचा व अपात्र अतिक्रमणे निष्कासित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

७. गावकऱ्यांच्या सार्वजनिक वापरासाठी ग्रामपंचायतीकडे निहीत केलेल्या जमिनी तसेच गायरान जमिनीवरील अतिक्रमणांबाबत सिव्हील अपिल क्रमांक ११३२/२०११ @ एसएलपी (सी) ३१०९/२०११ जगपाल सिंग व इतर विरुध्द पंजाब राज्य व इतर या याचिकेवर मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दि.२८/१/२०११ रोजी पुढीलप्रमाणे निरिक्षण नोंदविले आहे व आदेश दिले आहेत:-

(१). शतकांपासून गावाच्या ताब्यात असलेल्या सार्वजनिक वापरातील जमिनी (common village land) व गायरान जमिनी गावकऱ्यांच्या विविध उपयोगात आहेत. जसे गुरांना पाणी पिण्यासाठी, धुण्यासाठी तलाव,

हंगामाचे धान्य साठवणुकीसाठी जागा, पाणंद रस्ते/वहिवाटीचे रस्ते, पीक मळणीसाठी, मुलांना खेळण्यासाठी, मनोरंजन, सर्कस, रामलिला इत्यादीसाठी मैदान, बैलगाडया स्थानक, जलस्त्रोत, मोकळी जागा व स्मशानभूमी, दफनभूमी इत्यादी प्रयोजनांसाठी गावाच्या ताब्यात होत्या. या जमिनींची मालकी स्थानिक कायद्यानुसार शासनाकडे होती. शासनाने या जमिनींचे व्यवस्थापन ग्रामसभा/ग्रामपंचायतींकडे सोपविले होते. या जमिनींचे सार्वजनिक वापरासाठीच्या जमिनी म्हणून असलेले स्थान अबाधित राखण्यासाठी त्यांना अहस्तांतरणीय (inalienable) वर्ग देण्यात आला होता. असे असले तरी अपवादात्मक परिस्थितीत काही जमीन भूमीहीन शेतमजूर, अनुसूचित जाती / जमातीच्या व्यक्तींना देणे अनुज्ञेय होते यात शंका नाही. मात्र हे अगदी अपवादात्मक परिस्थितीतच करणे अपेक्षित होते. गावकऱ्यांच्या सार्वजनिक वापराच्या हक्कांचे इतक्या आस्थेने संरक्षण करण्यात आले होते की, काही कायद्यांमध्ये स्पष्टपणे नमूद करण्यात आले आहे की, या जमिनींची मालकी शासनाकडे असली तरी त्यामुळे गावकऱ्यांचे सार्वजनिक हक्क नष्ट होत नाहीत. मात्र स्वातंत्र्यानंतर समाजकंटक लोकांनी बाहुशक्ती, धनशक्ती व राजकीय शक्तीद्वारे मोठया प्रमाणावर सार्वजनिक जमिनी हडप केल्याचे आढळून आले आहे. प्रशासनाचे हेतूपुरसर दुर्लक्ष व स्थानिक शक्तींच्या संगनमताने हे साध्य करण्यात आले आहे. सबब, सर्व राज्य शासनांनी शासकीय गायरान / गुरचरण व ग्रामस्थांच्या सार्वजनिक सोयी-सुविधासाठी असेलेल्या जमिनीवरील अतिक्रमणे तात्काळ निष्कासित करुन सदर जमिनी लोकांच्या सार्वजनिक उपयोगासाठी संबंधित ग्रामपंचायतीकडे सुपूर्द करण्याबाबत तात्काळ कार्यवाही करण्यासाठी विशेष कृती कार्यक्रम तयार करावा.

(२). या कार्यक्रमांतर्गत संबंधित अतिक्रमण धारकांना कारणे दाखवा नोटीस देऊन संक्षिप्त सुनावणी घेण्यात येऊन त्वरेने अपात्र अतिक्रमणे निष्काषित करण्याची कार्यवाही करावी.

(३). अशी अतिक्रमणे खुप कालावधी पासूनची आहेत किंवा त्यावरील बांधकामावर प्रचंड खर्च करण्यात आला आहे अशा कारणास्तव कोणत्याही अतिक्रमणास संरक्षण देण्यात येऊ नये तथा अशी अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्यात येवू नयेत.

(४). ज्या प्रकरणात शासनाच्या निर्णयाव्दारे भूमीहिन शेतमजूर, अनुसूचित जाती / जमातीतील व्यक्ती इत्यादींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याबाबत यापूर्वीच निर्णय घेण्यात आला आहे, अशी अतिक्रमणे तसेच शाळा, दवाखाना किंवा इतर सार्वजनिक प्रयोजनार्थ बांधकाम यांची अगोदरच अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे वगळण्यात यावीत.

याबाबत मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्देशानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-

शासन निर्णय :

८. मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन असे आदेश देत आहे की,वरील परिच्छेद ७(४) मध्ये नमूद केलेल्या प्रयोजनांव्यतिरिक्त गायरान / गुरचरण व गावाच्या सार्वजनिक वापरातील (common village land) जमिनीवरील अन्य प्रयोजनांसाठी झालेली अतिक्रमणे तथा अनधिकृत बांधकामे फार जुनी असली व बांधकामावर फार खर्च केला असला तरी तात्काळ निष्कासित करण्याची कार्यवाही संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्था यांनी (ग्रामपंचायत, नगरपालिका, नगरपरिषद इत्यादी) विशेष कृती कार्यक्रम तयार करुन करावी. संबंधित तहसिलदार, सार्वजनिक बांधकाम विभाग व पोलीस प्रशासनाने त्यांना सर्वतोपरी सहाय्य करावे. सर्व संबंधित विभागांनी ही सामुहीक जबाबदारी म्हणून पार पाडावी. तसेच अशा जमिनीवर भविष्यात कोणतीही अतिक्रमण होणार नाही, याची दक्षता सर्व संबंधितांनी घ्यावी.

९. (१) यापुढे गायरान जमीन अथवा सार्वजनिक वापरातील जमीन फक्त केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध विभागांमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या सार्वजनिक सुविधा (Public Utility) व सार्वजनिक प्रयोजन (Public Purpose) यासाठी अन्य जमीन उपलब्ध नसल्यास याबाबत विचार करावा.

(२) गायरान / गुरचरण अथवा गावकऱ्यांच्या सार्वजनिक वापरातील जमीन कोणतीही व्यक्ती, खाजगी संस्था, संघटना यांना कोणत्याही प्रयोजनासाठी मंजूर करण्यात येऊ नये.

(३) वरील अ.क्र.१ मध्ये नमूद प्रयोजनासाठी जमीन मंजूर करताना पुढील अटी/शर्तीचे पालन करण्यात यावे.:-

(अ) ग्रामसभेचा व ग्रामपंचायतीचा जमीन मंजूरीसाठी सुस्पष्ट ठराव असावा.

(ब) उक्त ठरावास मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांची मान्यता असावी.

(क) जमीन मंजूर करताना किमान आवश्यक जमिनीबाबत (Bonafide Area Requirement) खात्री करण्यात यावी. त्याकरिता नियोजित आराखडे, नकाशे प्रस्तावासोबत असावेत.

(४) सार्वजनिक प्रयोजन (Public Purpose) व सार्वजनिक सुविधा (Public Utility) याबाबत संभ्रम निर्माण झाल्यास राज्य शासनाचे मार्गदर्शन घेण्यात यावे.

(५) गायरान जमीन वा ग्रामपंचायतीकडे निहित केलेल्या अन्य शासकीय जमिनी वितरणाचा प्रस्ताव सादर करतांना मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला निर्णयाच्या अनुषंगाने प्रस्ताव अत्यंत काळजीपूर्वक तपासून, नियमानुसार पुढील कार्यवाही करावी.

हा शासन निर्णय ग्राम विकास विभाग व विधी व न्याय विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११०७१३१६२१०६००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

सही/-

(स्वा.शि. क्षत्रिय)
प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग

प्रत

सर्व विभागीय आयुक्त

जमाबंदी आयुक्त व संचालक,भूमि अभिलेख,महाराष्ट्र राज्य,पुणे.

प्रधान सचिव, ग्रामविकास विभाग,मंत्रालय, मुंबई-३२

सर्व जिल्हाधिकारी

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.

सर्व मंत्रालयीन विभाग.

मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव.

मा. राज्यमंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव.

प्रधान सचिव (महसूल) यांचे स्विय सहाय्यक.

सर्व सह सचिव/उपसचिव महसूल व वन विभाग मंत्रालय मुंबई-३२

ज समूहातील सर्व कार्यासन अधिकारी

निवडनस्ती ज-१ कार्यासन

परिशिष्ट-दोन (ब)

महाराष्ट्र शासन

विअस-२०१७/२८९९/ प्र. क्र.२०/ज ५अ
महसूल व वन विभाग, १ ला मजला,
मंत्रालय, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक:- ०७.०२.२०१८.

प्रति,

अवर सचिव (समिती)
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
विधानभवन, मुंबई ४०० ०३२

विषय :- "मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत" या विषयावरील ॲड रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांचा विनंती अर्ज.

संदर्भ :- १. आपले पत्र क्र.५१२४३/५१८४३/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.३१/१२/२०१६
२. आपले पत्र क्र.२३०२/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.१३/०१/२०१७
३. आपले पत्र क्र.१२५८५/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२१/०४/२०१७
४. आपले पत्र क्र.१२८१८/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२५/०४/२०१७
५. आपले पत्र क्र.१३७६५/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.०५/०५/२०१७
६. आपले पत्र क्र.१४९७९/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.२३/०५/२०१७
७. आपले पत्र क्र.२८९९/म.वि.स./विपविअस/ड-१५, दि.१५/०२/२०१८

महोदय,

"मौजे आकिवाट (ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर) येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमीन कायम नियमानुकूल करुन देण्याबाबत" या विषयावरील ॲड रामहरी रुपनवर, विपस यांच्या दिनांक १४.१२.२०१६ च्या मा. सभापती, विधान परिषद यांना लिहिलेल्या अर्जाच्या अनुषंगाने मा. उपसभापती तथा समिती प्रमुख यांनी दिलेल्या निदेशानुसार विधान परिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक शुक्रवार दिनांक ०९.०२.२०१८ रोजी आयोजित केली असल्याचे दिनांक ०५.०२.२०१८ च्या पत्रान्वये कळविले आहे. अर्जातील विषयाच्या अनुषंगाने अद्ययावत माहितीच्या ४० प्रती विधान मंडळास पाठविण्याबात उपरोक्त क्र. ७ येथील पत्रान्वये सूचीत केले आहे. त्यानुसार वर नमूद विषयाच्या अद्ययावत माहितीच्या ४० प्रती सोबत जोडून पाठवीत आहे.

आपला,

(ना. रा. ढोणे)
कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग

नस्ती. क्र.विअस-२०१७/५१२४३/ प्र. क्र.२०/ज ५अ

महसूल व वन विभाग/ज-५अ (दिनांक ०९.०२.२०१८)

"मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत"
या विषयावरील ॲड रामहरी रूपनवर, वि.प.स. यांचा विनंती अर्ज.

अ.क्र.	मुद्दा	विभागाचे अभिप्राय
१	"मौजे अकिवाट, ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर येथील शेतकऱ्यांना गट नं. ९२६ व गट नं. १०४७ मधील गायरान शेतजमिन कायम नियमानुकूल करून देण्याबाबत"	मौजे- अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधिल क्षेत्र ५८ हे. ७१ आर व गट नं. १०४७ क्षेत्र २८ हे. ०९ आर इतके असुन सदरचे क्षेत्र हे पोट खराब क्षेत्र म्हणून गा.न.नं. ७/१२ पत्रकी नोंद आहे. सदर पोट खराब क्षेत्र मौजे अकिवाट येथील व्यक्तिंना अधिक धान्य पिकवा या योजनेखाली सन १९४६-४७ खाली कर्नाटक शासनाने दिले आहे असा संबधीतांचा दावा आहे. मौजे अकिवाट हे गाव सन १९४६-४७ खाली कर्नाटक राज्यात चिकोडी तालुक्यात होते. तात्कालीन तहसिलदार चिकोडी यांचे आदेशानुसार ७/१२ पत्रकी पिकापाणी सदरी श्री. लक्ष्मण बाबू गायकवाड म.वा. श्री. अशोक लक्ष्मण गायकवाड वगैरे इतर यांची नावे नोंद आहेत. तसेच सन १९४६ -४७ पासून अतिक्रमणधारकांची नावे गाव नमुना १- ई यास नोंद असल्याचे दिसून येते. प्रस्तुत जमिन कर्नाटक शासनाने सदर अतिक्रमणधारकांना सन १९४६-४७ साली एक वर्षासाठी कबुलायतीने दिलेल्या होत्या असे संबधीतांचे म्हणणे आहे. परंतु सदर कबुलायती अथवा तात्कालिन तहसिलदार चिकोडी यांचेकडील आदेशाची प्रत अर्जदार यांचेकडे मागणी केले असता आढळून येत नाही. शासन निर्णय महसूल व वन विभाग क्र. एलईएन-१०७८/३४८३-ग१, दिनांक २७ डिसेंबर, १९७८ अन्वये शासकीय पड, गायरान व वन जमिनीवर झालेली व दिनांक ३१ मार्च, १९७८ रोजी अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करण्याबाबतचे आदेश करण्यात आले आहेत. परंतु दिनांक ३१ मार्च, १९७८ नंतरही मोठ्या प्रमाणावर अतिक्रमणे झाली असल्याने मागासवर्गीय व इतर व्यक्तींनी शेतीसाठी केलेली अतिक्रमणे काही अटीं व शर्तींवर नियमानुकूल करण्याबाबतचा शासनाने धोरणात्मक निर्णय दिनांक २८ नोव्हेंबर, १९९१ अन्वये घेण्यात आला होता. मा. सर्वोच्च न्यायालयातील सिव्हिल अपील ११३२/२०११ (जसपालसिंग विरुद्ध पंजाब सरकार) मधील दिनांक २८.०१.२०११ चा निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन निर्णय क्र. जमीन-०३/२०११/प्र.क्र. ५३/ज-१, दिनांक १२ जुलै, २०११ अन्वये ज्या प्रकरणात शासनाच्या निर्णयाद्वारे भूमीहिन शेतमजूर, अनुसूचीत जाती/जमातीतील व्यक्ती इत्यादींचे अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याबाबत यापुर्वीच निर्णय घेण्यात आला आहे, अशी अतिक्रमणे तसेच शाळा, दवाखाना किंवा इतर सार्वजनिक प्रयोजनार्थ बांधकाम यांची अगोदरच अस्तित्वात असलेली अतिक्रमणे वगळून अन्य प्रयोजनाकरिता गायरान/गुरचरण व गावच्या सार्वजनिक वापरातील जमिनीवरील अन्य प्रयोजनांसाठी झालेली अतिक्रमणे तथा अनधिकृत बांधकामे फार जुनी असली व बांधकामावर फार खर्च केला असला तरी तात्काळ निष्काषित करण्याची कार्यवाही संबधीत स्थानिक स्वराज संस्था यांनी विशेष कृती कार्यक्रम तयार करुन करण्याबाबत आदेशीत केले आहे. सदर प्रकरणी मौजे- अकिवाट ता. शिरोळ येथील गायरान गट नं. ९२६ मधिल व गट नं. १०४७ मधील झालेली अतिक्रमणे नियमानुकूल करणेबाबत यापूर्वी आदेश झालेला नाही. उपरोक्त वस्तुस्थिती व दिनांक १२ जुलै,२०११ चे शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदरचे अतिक्रमण नियमानुकूल करता येणार नाही. सदर प्रकरणी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर यांच्याकडून कर्नाटक सरकारकडे/तहसिलदार चिकोडीकडे आवश्यक कागदपत्र प्राप्त करुन घेण्यासाठी पाठपुरावा करण्यात येत आहे, तथापि त्यास सकारात्मक प्रतिसाद मिळत नाही. जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर यांच्याकडून प्रस्ताव/शिफारस प्राप्त झाल्यानंतर त्याबाबत विधी व न्याय विभागाचे अभिप्राय घेऊन त्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

परिशिष्ट तीन

समितीच्या बैठका

पहिली बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक सोमवार, दिनांक २९ मे, २०१७ रोजी दुपारी २-०० वाजता कक्ष क्र. ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते.

उपस्थिती

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.

निमंत्रित सदस्य

(३) श्री. कपिल पाटील, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

(४) श्री. आनंदराव पाटील, वि.प.स.

(५) ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि. प. स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री. ना. रा. थिटे, उप सचिव.

(२) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

(३) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

महसूल व वन (महसूल) विभाग मंत्रालय :-

(१) श्री. मनु कुमार श्रीवास्तव, प्रधान सचिव

(२) श्री. राजेंद्र क्षीरसागर, उप सचिव

(३) श्री. प्रकाश इंदलकर, उप सचिव

जिल्हाधिकारी कार्यालय कोल्हापूर :-

(१) श्री. किरणकुमार काकडे, तहसिलदार, शिरोळ

समितीने विनंती अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय सचिव (महसूल), तहसिलदार शिरोळ व अन्य अधिकाऱ्यांच्या साक्षी नोंदविल्या.

दुसरी बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक शुक्रवार, दिनांक ९ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी दुपारी ३.३० वाजता कक्ष क्र. ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

(१) ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

(२) ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

(२) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

विभागीय अधिकारी :-

(१) श्री. मनु कुमार श्रीवास्तव, प्रधान सचिव महसूल व वन (महसूल) विभाग

(२) श्री. राजेंद्र भागवत, प्रभारी सचिव, विधी व न्याय विभाग

(३) श्री. एस. बी. पालपकर, सह सचिव, महसूल व वन (महसूल) विभाग

जिल्हाधिकारी कार्यालय, कोल्हापूर :-

(१) श्री. अविनाश सुभेदार, जिल्हाधिकारी

(२) श्री. समीर शिंगरे, उप विभागीय अधिकारी, इचलकरंजी

(३) श्री. गजानन गुरव, तहसिलदार, शिरोळ

समितीने विनंती अर्जाच्या संदर्भात विनंती अर्जदारांच्या तसेच विभागीय प्रधान सचिव (महसूल), प्रभारी सचिव (विधी व न्याय), जिल्हाधिकारी, उपविभागीय अधिकारी, इचलकरंजी, तहसिलदार, शिरोळ, जि. कोल्हापूर व अन्य अधिकाऱ्यांच्या साक्षी नोंदविल्या.

तिसरी बैठक

विधानपरिषद विनंती अर्ज समितीची बैठक मंगळवार, दिनांक २० मार्च, २०१८ रोजी दुपारी १.०० वाजता कक्ष क्र. ८०१, आठवा मजला, विधान भवन, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदरहू बैठकीस खालील सन्माननीय सदस्य व अधिकारी उपस्थित होते.

उपस्थिती :

(१) श्री. माणिकराव ठाकरे, उपसभापती महाराष्ट्र विधानपरिषद तथा समिती प्रमुख.

(२) श्री. नागोराव गाणार, वि.प.स.

(३) श्री. शरद रणपिसे, वि.प.स.

विशेष निमंत्रित

(१) ॲड. रामहरी रूपनवर, वि.प.स.

(२) ॲड. हुस्नबानू खलिफे, वि.प.स.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

(१) श्री. विलास आठवले, उप सचिव

(२) श्री. संजय कांबळे, अवर सचिव (समिती)

(३) श्री. नितलेश भालेराव, कक्ष अधिकारी.

सदर बैठकीत समितीने प्रारूप अहवालावर विचारविनिमय करून तो संमत केला.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.